EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 6.12.2024
COM(2024) 571 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

SEDMÁ ZPRÁVA V RÁMCI MECHANISMU PRO POZASTAVENÍ ZRUŠENÍ VÍZOVÉ POVINNOSTI

Obsah

ÚVOD **2**

I. SOUSEDSTVÍ EU **6**

1. BEZVÍZOVÝ STYK PO DOBU KRATŠÍ NEŽ 7 LET **6**

GRUZIE **6**

UKRAJINA **13**

KOSOVO* **19**

2. BEZVÍZOVÝ STYK PO DOBU DELŠÍ NEŽ 7 LET **25**

ALBÁNIE **25**

BOSNA A HERCEGOVINA **29**

MOLDAVSKÁ REPUBLIKA **32**

ČERNÁ HORA **36**

SEVERNÍ MAKEDONIE **40**

SRBSKO **43**

II. VÝCHODNÍ KARIBIK **46**

III. LATINSKÁ AMERIKA **49**

ZÁVĚR **54**

* *Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.*

ÚVOD

Uvolnění vízového režimu je důležitou součástí souboru nástrojů EU pro spolupráci se třetími zeměmi v oblasti migrace, bezpečnosti a spravedlnosti. Usnadňuje mobilitu a mezilidské kontakty. Může posílit cestovní ruch, podporuje kulturní a akademické výměny. Rovněž může zkvalitnit diplomatické vztahy a mezinárodní spolupráci, což v ideálním případě vede k intenzivnějším politickým interakcím v různých oblastech od obchodní a hospodářské spolupráce přes bezpečnost až po inovace a technologie.

Při monitorování bezvízových režimů EU Komise současně zjistila, že **bezvízový styk může být i zdrojem zásadních problémů souvisejících s migrací a bezpečností, které je třeba řešit**. Tato zpráva nadále věnuje zvláštní pozornost sbližování vízových politik, režimům občanství pro investory, spolupráci při zpětném přebírání osob a neopodstatněným žádostem o azyl. Hlavním účelem osvobození od vízové povinnosti, které EU třetím zemím udělila, je usnadnit cestování tím, že se zajistí bezvízový vstup a krátkodobé pobyty v schengenském prostoru na dobu nejvýše 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů. Lidem, kteří pro EU a její členské státy představují bezpečnostní riziko, by nemělo být do schengenského prostoru umožněno cestovat bez víz a lidé, kteří hledají mezinárodní ochranu nebo se chtějí v EU usadit na delší dobu, by k tomu měli využívat platných režimů a způsobů.

V říjnu 2023 Komise navrhla **revizi mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti**[1], aby se účinněji řešily problémy spojené s bezvízovými režimy a případným zneužíváním bezvízového styku tím, že mechanismus bude snáze spustitelný a zesílí se jeho odrazující účinek. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby urychleně dokončily jednání o návrhu a zajistily jeho přijetí.

Rozsah zprávy – nový strategický a globální přístup

Průběžné monitorování bezvízových režimů EU ze strany Komise je klíčové pro dobré fungování vízové politiky EU a celkovou bezpečnost schengenského prostoru. Ustanovení čl. 8 odst. 4 nařízení (EU) 2018/1806 (dále jen „nařízení o vízech“)[2] vyžaduje, aby Komise zajistila náležité sledování soustavného plnění požadavků týkajících se osvobození od vízové povinnosti těmi zeměmi, jejichž státní příslušníci získali bezvízový přístup do EU po úspěšném uzavření dialogu o uvolnění vízového režimu, a aby pravidelně podávala zprávy Evropskému parlamentu a Radě. Za tímto účelem **přijala Komise od roku 2017 šest zpráv v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti**[3], které se týkají **partnerů s bezvízovým stykem na západním Balkáně** (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko) **a v regionu Východního partnerství** (Gruzie, Moldavská republika – dále jen „Moldavsko“ – a Ukrajina).

V návaznosti na sdělení z května 2023[4] byl v šesté zprávě uplatněn širší přístup, aby se zajistilo, že **monitorování a podávání zpráv bude komplexnější a strategičtější, což znamená, že bude přesahovat oblast sousedství EU a bude se týkat všech třetích zemí s bezvízovým stykem, které představují specifické problémy**, jež – nebudou-li vyřešeny – mohou vést ke spuštění mechanismu pozastavení. Komise proto poprvé rozšířila zeměpisný rozsah a podala zprávu také o **šesti třetích**

---

1 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1806, pokud jde o revizi mechanismu pozastavení (COM(2023) 642 final).

2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 39).

3 COM(2017) 815 final (první zpráva), COM(2018) 856 final (druhá zpráva), COM(2020) 325 final (třetí zpráva), COM(2021) 602 final (čtvrtá zpráva), COM/2022/715 final/2 (pátá zpráva), COM/2023/730 final (šestá zpráva).

4 Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o sledování bezvízových režimů EU (COM(2023) 297 final).

zemích s bezvízovým stykem, které provozují režimy občanství pro investory, a to o Antigui a Barbudě, Dominice, Grenadě, Svaté Lucii, Svatém Kryštofu a Nevisu a Vanuatu[5].

Sousedství EU

Tato sedmá zpráva, jak vyžaduje čl. 8 odst. 4 nařízení o vízech, nadále zahrnuje plné posuzování soustavného plnění požadavků na uvolnění vízového režimu ze strany **Gruzie** a **Ukrajiny**, neboť tyto země ukončily své příslušné dialogy o uvolnění vízového režimu před méně než sedmi lety. Kromě toho, v návaznosti na úspěšné uzavření dialogu mezi EU a Kosovem o uvolnění vízového režimu a osvobození Kosova od vízové povinnosti od 1. ledna 2024[6], obsahuje tato zpráva i první výhledovou analýzu soustavného plnění požadavků na uvolnění vízového režimu ze strany **Kosova**.

Pokud jde o země, které uzavřely dialog o uvolnění vízového režimu před více než sedmi lety[7] (**Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Moldavsko, Severní Makedonie** a **Srbsko**), zpráva i nadále upozorňuje na specifické problémy, jež plynou z bezvízového styku a/nebo představují pro EU zvláštní rizika v oblasti nelegální migrace či bezpečnosti, např. pokud jde o sbližování vízových politik, režimy občanství pro investory, spolupráci při zpětném přebírání osob nebo neopodstatněné žádosti o azyl.

U všech partnerských zemí, které jsou zapojeny do procesu rozšíření, jsou otázky související s kritérii řešenými v rámci ukončených dialogů o uvolnění vízových režimů posuzovány v rámci procesu rozšíření podle kapitoly 23 Soudnictví a základní práva a kapitoly 24 Spravedlnost, svoboda a bezpečnost a jsou podrobně rozvedeny v každoročních zprávách Komise týkajících se rozšíření. Od roku 2024 jsou čtyři země zapojené do procesu rozšíření (Albánie, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko) rovněž zahrnuty do zprávy Komise o právním státu.

V souladu se svým programem reforem v rámci plánu růstu pro západní Balkán se západobalkánští partneři zavázali k provedení reforem „základních zásad“ přístupového procesu, které zahrnují konkrétní závazky v oblasti boje proti organizované trestné činnosti, boje proti korupci a sbližování vízové politiky.

Pokud jde o **západní Balkán**, zpráva vychází z probíhajícího provádění Akčního plánu EU k řešení migrace na trase, který Komise představila dne 5. prosince 2022[8]. Akční plán reagoval, mimo jiných problémů, na nárůst nelegální migrace do EU přes západobalkánskou trasu v roce 2022. Tato zvýšená četnost překračování vnějších hranic členských států z tohoto regionu byla částečně způsobena druhotným pohybem státních příslušníků třetích zemí, kteří přicestovali bez víz na západní Balkán a pokračovali do EU. Společné provádění akčního plánu mezi EU a regionem přispělo ke zmírnění

---

5 Tato zpráva se netýká Vanuatu, neboť konečné posouzení Komise týkající se bezpečnostních rizik vyplývajících z vanuatských režimů občanství pro investory bylo předloženo dne 31. května 2024 ve zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě o pozastavení osvobození od vízové povinnosti pro státní příslušníky Vanuatu (COM(2024) 366 final).

6 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/850 ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1806, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Kosovo (Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.)) (Úř. věst. L 110, 25.4.2023, s. 1).

7 Podle čl. 8 odst. 4 nařízení (EU) 2018/1806 má Komise povinnost podávat zprávy pro tyto třetí země pouze během období sedmi let po vstupu uvolnění vízového režimu v platnost; poté může Komise pokračovat v podávání zpráv, kdykoli to považuje za nezbytné, nebo na žádost Evropského parlamentu nebo Rady.

8 https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf

migračního tlaku na západobalkánské trase v roce 2023 téměř o třetinu ve srovnání s rokem 2022 a podle předběžných údajů v prvních devíti měsících roku 2024 k poklesu o dalších 79 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2023. Toto společné provádění rovněž přispělo k dalšímu posílení spolupráce mezi EU a partnery ze západního Balkánu v oblasti řízení migrace. Akční plán se týká správy hranic, azylových a přijímacích kapacit, boje proti převaděčství migrantů, spolupráce při zpětném přebírání osob a navracení, jakož i sbližování vízové politiky.

Celkově se ve všech těchto oblastech politiky podařilo zachovat uspokojivé tempo provádění, a to díky většímu zapojení a oslovení všech partnerů ze západního Balkánu na všech úrovních. Je však třeba v práci pokračovat. Nelegální migrace zůstává pro partnery ze západního Balkánu výzvou. Pro některé klíčové státní příslušnosti, které stojí za nárůstem nelegálních vstupů v roce 2022, byla koncem roku 2022 a začátkem roku 2023 v regionu znovu zavedena vízová povinnost. Nadále je však nezbytné zajistit další sblížení vízové politiky a posílit kontroly v případě bezvízových vstupů do regionu. Klíčovými prioritami zůstávají boj proti převaděčství migrantů a obchodování s lidmi a zajištění účinného navracení. Komise zvýšila svou finanční podporu a v rámci Nástroje předvstupní pomoci (NPP III) poskytla na činnosti související s migrací v regionu celkem 351,9 milionu EUR (2021–2024). Patří sem regionální programy „Podpora EU na posílení boje proti převaděčství migrantů a obchodování s lidmi na západním Balkáně“ (36 milionů EUR), „Regionální podpora EU systémům řízení migrace zohledňujícím potřebu ochrany na západním Balkáně – FÁZE III“ (19,2 milionu EUR) a „Regionální podpora EU pro bezpečnost hranic na západním Balkáně“ (7 milionů EUR).

Zpráva vychází z příspěvků zapojených partnerů, Evropské služby pro vnější činnost a delegací EU, příslušných agentur EU působících v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí[9] a členských států[10]. Tyto příspěvky byly podkladem pro příslušná posouzení obsažená ve zprávě. Tato sedmá zpráva hodnotí opatření, která dotčení partneři přijali v roce 2023, a případně uvádí aktualizace pro rok 2024, pokud se má za to, že mají významný dopad na letošní doporučení. Zpráva rovněž informuje o operativní spolupráci s EU a členskými státy[11] a obsahuje přehled migračních trendů[12] na základě údajů Eurostatu za statistický rok 2023, včetně změn oproti roku 2022.

Latinská Amerika a Karibik

Stejně, jako tomu bylo v šesté zprávě, a v souladu s novým přístupem stanoveným v legislativním návrhu na revizi mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti[13] se i tato zpráva zabývá i **dalšími zeměpisnými oblastmi mimo sousedství EU** a zaměřuje se na země s bezvízovým stykem, v nichž se objevily specifické problémy a kde může být zapotřebí další spolupráce k řešení konkrétních migračních a/nebo bezpečnostních výzev, které by mohly být v rámci mechanismu pro pozastavení posouzeny. V tomto ohledu tato zpráva pokračuje v hodnocení **východokaribských** zemí s

[9] Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol).

[10] Dvacet členských států poskytlo příspěvky o relevantních příkladech spolupráce s dotyčnými zeměmi v oblasti migrace a bezpečnosti.

[11] V této zprávě se pod pojmem „členské státy“ rozumí členské státy, které uplatňují nařízení (EU) 2018/1806 (dále jen „nařízení o vízech“), tj. všechny členské státy EU (s výjimkou Irska) a země přidružené k Schengenu.

[12] Zatímco kritéria pro uvolnění vízového režimu týkající se migrace jsou omezena na migrační politiky dotčených třetích zemí, oddíl věnovaný migračním trendům odráží nelegální migraci do členských států, odepření vstupu vydaná členskými státy a žádosti o mezinárodní ochranu podané v členských státech státními příslušníky zemí, kterých se zpráva týká.

[13] Ustanovení čl. 8d odst. 2 návrhu.

bezvízovým stykem, které provozují režimy občanství pro investory, a předkládá hodnocení zemí s bezvízovým stykem v **Latinské Americe**.

Jak je uvedeno ve společném sdělení o novém programu pro vztahy mezi EU a Latinskou Amerikou a Karibikem do roku 2023[14], **EU a Latinská Amerika a Karibik jsou přirozenými partnery, které spojují jedinečné historické a kulturní vazby, hluboké hospodářské a sociální vztahy a společný závazek k míru, demokracii, základním právům a multilateralismu**. Středobodem tohoto partnerství jsou lidé: mobilita a mezilidské kontakty jsou klíčovými prvky pro posílení těchto vazeb. Současně Komise při sledování bezvízových režimů EU s partnery v Latinské Americe a Karibiku zaznamenala některé specifické **problémy v oblasti migrace a bezpečnosti**. Tyto problémy plynou zejména z provozování režimů občanství pro investory v pěti zemích východního Karibiku a z rostoucího počtu neopodstatněných žádostí o azyl podaných v EU státními příslušníky některých latinskoamerických zemí. Poslední dva oddíly této zprávy představují posouzení těchto problémů Komisí a obsahují doporučení, jak je řešit.

[14] JOIN(2023) 17 final.

I. SOUSEDSTVÍ EU

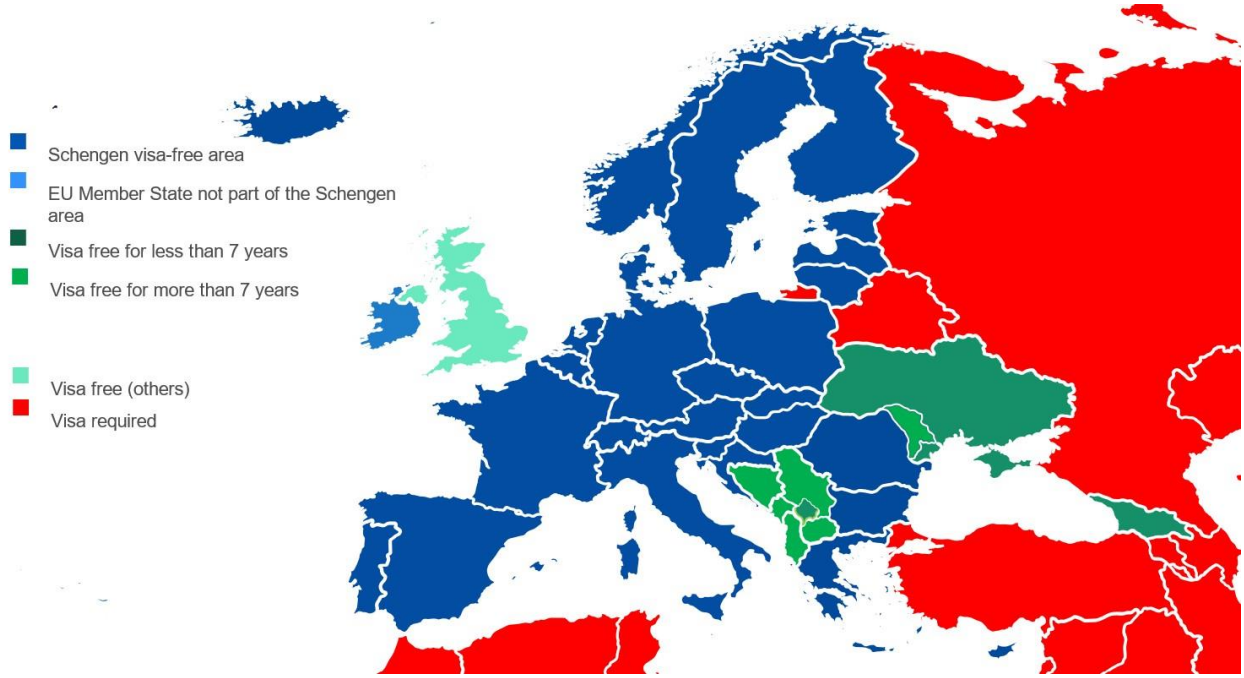

1. BEZVÍZOVÝ STYK PO DOBU KRATŠÍ NEŽ 7 LET

GRUZIE

1. Sbližování vízových politik

Gruzie má bezvízový režim s 25 zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností, který sestavuje EU[15]: Arménie, Ázerbájdžán, Bahrajn, Belize, Bělorusko, Botswana, Čína (dohoda o zrušení vízové povinnosti podepsaná v dubnu 2024), Dominikánská republika, Ekvádor, Írán, Jižní Afrika, Jordánsko, Katar, Kazachstán, Kuvajt, Kyrgyzstán, Libanon, Omán, Rusko, Saúdská Arábie, Tádžikistán, Thajsko, Turecko, Turkmenistán a Uzbekistán.

Gruzie nedosáhla žádného pokroku směrem k dalšímu sbližování vízové politiky. Naopak se po podpisu dohody o zrušení vízové povinnosti s Čínou v dubnu 2024 odchylky od vízové politiky EU ještě zvětšily. Gruzie tvrdí, že vzhledem k tomu, že s EU nesdílí žádnou přímou pozemní hranici, nepředstavují její nedostatky v oblasti sbližování vízové politiky z hlediska nelegální migrace nebo bezpečnosti pro EU riziko. Komise nicméně připomíná, že sbližování v oblasti vízové politiky je klíčovým cílem všech zemí v sousedství EU a v souladu s cíli členství v EU. Komise proto očekává, že Gruzie dosáhne ve sbližování vízové politiky pokroku.

2. Bezpečnostní prvky dokladů, včetně biometrických údajů

Gruzie od roku 2010 vydává biometrické pasy. Nebiometrické pasy budou zcela vyřazeny do 1. ledna 2025, kdy vyprší platnost[16] posledních těchto pasů, které jsou v současné době v oběhu. V rámci spolupráce s Interpolem si Gruzie vyměňuje informace o ztracených a odcizených pasech.

V prosinci 2023 byl přijat zákon, který nařizuje do 1. července 2024 zrušit neelektronické průkazy totožnosti vydané před 28. červencem 2011 a nahradit je elektronickými průkazy totožnosti.

---

15 Příloha I nařízení (EU) 2018/1806.

16 K 1. lednu 2024 byl počet zbývajících platných nebiometrických pasů 2 012.

3. Integrovaná správa hranic, řízení migrace, azyl

V březnu 2023 přijala Gruzie strategii integrované správy hranic na období 2023–2027 a v srpnu 2023 přijala akční plán strategie integrované správy hranic na období 2023–2027. Gruzie pokračovala v investicích do rozvoje bezpečnosti hranic, mimo jiné vytvořením horské jednotky rychlé reakce v roce 2023. S jedním členským státem EU byl zahájen plán spolupráce v oblasti ostrahy hranic a s dalším členským státem EU byla podepsána technická dohoda o námořní spolupráci zahrnující gruzínskou pobřežní stráž.

Gruzie má zkušenosti se strukturovanou spoluprací s agenturou Frontex. Pozorovatelé agentury Frontex působí na pěti hraničních přechodech (letiště Tbilisi, Kutaisi, pozemní hraniční přechod Sarpi a sezónně na letišti a v námořním přístavu Batumi). V roce 2023 bylo do Gruzie vysláno celkem 28 příslušníků agentury Frontex. Gruzínští policisté byli vysláni na letiště do 12 členských států (celkem 24 policistů v roce 2023). Hlavním cílem této spolupráce je zabránit zneužívání bezvízového styku ze strany gruzínských občanů, včetně podávání neopodstatněných žádostí o azyl (viz níže).

Gruzie je členem sítě pro analýzu rizik v rámci Východního partnerství, což je regionální platforma pro výměnu informací a sdílení zpravodajských informací pod vedením agentury Frontex. Akademie ministerstva vnitra Gruzie nabyla v roce 2019 statusu partnerské akademie Frontexu. Gruzie se účastnila akce zaměřené na společná koordinační místa pro operace vzdušných, pozemních a námořních složek v roce 2023 prostřednictvím výměny osvědčených postupů a návštěv/vyslání odborníků agentury Frontex na správu hranic. Spolupráce s agenturou Frontex zahrnovala také vzdělávací programy (např. instruktáže na míru týkající se padělání dokladů a padělatelů), studijní pobyty, odborné poradenství a výměny v rámci výměnného programu zaměstnanců pro rok 2023.

Pokračovala dvoustranná/vícestranná spolupráce s členskými státy v oblasti správy hranic/migrace, včetně kontaktů/návštěv na vysoké úrovni, vyslání styčných úředníků členských států do Gruzie, specializované odborné přípravy a odborného poradenství s důrazem na odhalování padělaných dokladů a boj proti sítím organizované trestné činnosti zaměřujícím se na převaděčství migrantů.

Gruzie provedla doporučení šesté zprávy o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti a připojila se k operativnímu akčnímu plánu proti převaděčství migrantů na období 2024–2025 evropské multidisciplinární platformy pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT). V roce 2023 se podílela na šesti operativních akčních plánech a 77 operativních akcích. Spolupráce v rámci platformy EMPACT vedla také k realizaci projektu „grant nízké hodnoty“ zaměřeného na boj proti gruzínským skupinám organizované trestné činnosti v EU.

Pokud jde o zpětné přebírání osob a navracení, několik členských států EU a agentura Frontex poukázaly na úzkou spolupráci s gruzínskými orgány. Gruzie pravidelně akceptovala návratové operace, a to jak charterovými, tak pravidelnými lety. Gruzie rovněž na žádost poskytla svůj doprovod za účelem zorganizování sběrných návratových operací. Kromě toho gruzínské ministerstvo zahraničních věcí a ministerstvo vnitra rozšířily spolupráci s agenturou Frontex v oblasti identifikace navracených osob bez cestovních dokladů tak, že proškolily příslušníky stálého útvaru a členské státy v používání gruzínského systému řízení případů zpětného přebírání osob pro elektronické podávání žádostí o jejich identifikaci.

Gruzie pokračovala v úsilí o řešení problému neopodstatněných žádostí o azyl podaných svými občany v členských státech EU. Na základě novely zákona o pravidlech pro vstup gruzínských občanů na území Gruzie a jeho opuštění z roku 2021 pokračovaly gruzínské orgány v provádění „hraničních kontrol při výstupu“ na gruzínských hraničních přechodech. Od 1. ledna 2021 do 1. dubna 2024 bylo

na hranicích zastaveno celkem 7 910 občanů Gruzie, kteří měli v úmyslu vycestovat do EU. Gruzínské orgány se dále snažily řešit nelegální migraci trestním stíháním osob a skupin zapojených do převaděčství migrantů, včetně těch, které se podílely na poskytování nepravdivých informací ohledně žádostí o azyl v EU. V roce 2023 byly odsouzeny tři osoby (v roce 2022 jich bylo 11).

Gruzie rovněž spolupracovala s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) ve spolupráci s UNHCR na projektu „Efektivní řízení migrace pro udržitelné navracení a opětovné začleňování gruzínských občanů“, jehož cílem je podpořit bezpečný, spořádaný a udržitelný návrat a opětovné začleňování gruzínských občanů, a spolu s IOM/WHO se zabývala migrací z Gruzie motivovanou zdravotními důvody a rovněž neopodstatněnými žádostmi o azyl v schengenském prostoru (v rámci projektu „Gruzie se stará“).

4. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2023 se počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných státními příslušníky Gruzie v členských státech snížil oproti roku 2022 o 8 %, přičemž v roce 2023 bylo podáno 24 375 žádostí (v roce 2022 jich bylo 26 555). Míra uznaných žádostí[17], která v roce 2023 činila 7 %, zůstala v porovnání s předchozím rokem stabilní.

V roce 2023 došlo k deseti případům neoprávněného překročení hranice členských států gruzínskými státními příslušníky, zatímco v roce 2022 bylo takových případů zaznamenáno 20. V roce 2023 se počet gruzínských státních příslušníků, u nichž bylo zjištěno, že neoprávněně pobývají v členských státech, zvýšil o 12 %, přičemž v roce 2023 se jednalo o 24 595 osob oproti 22 005 osobám v roce 2022. Počet případů odepření vstupu gruzínským státním příslušníkům se snížil o 8 %, a to ze 4 015 případů v roce 2022 na 3 680 případů v roce 2023.

V roce 2023 počet rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům Gruzie nadále rostl, když v roce 2023 bylo vydáno 20 240 rozhodnutí o navrácení oproti 17 415 v roce 2022, což představuje nárůst o 16 %. Stejný trend se projevil i v počtu navrácených osob (10 555 v roce 2023 oproti 7 725 v roce 2022, což představuje nárůst o 37 %). Míra navracení se mírně zlepšila, ze 44 % v roce 2022 vzrostla na 52 % v roce 2023.

[17] Pro účely této zprávy je míra uznání vypočtena jako podíl kladných rozhodnutí v prvním stupni (včetně postavení uprchlíka, statusu doplňkové ochrany, jakož i humanitárního statusu podle vnitrostátního práva) z celkového počtu rozhodnutí v prvním stupni. Definice viz https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en

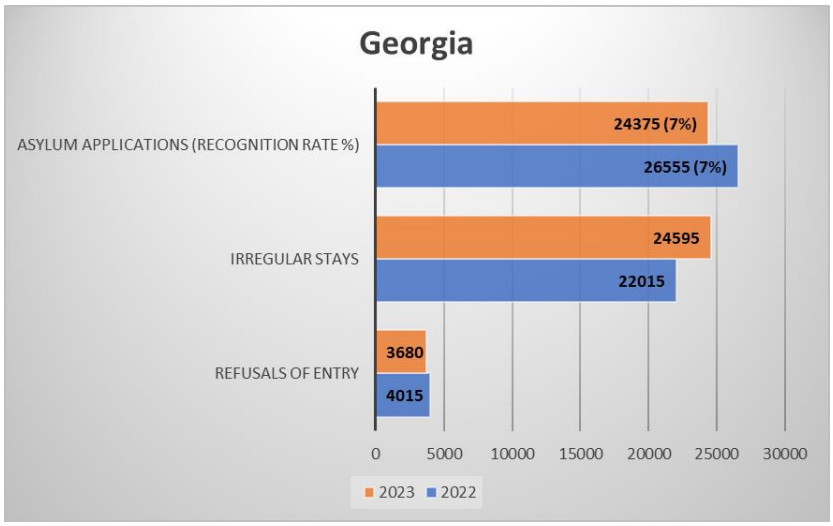

Zdroj: Eurostat

5. Veřejný pořádek a bezpečnost

Gruzie pokračovala ve spolupráci s Europolem, zachovala místo styčného úředníka v ústředí Europolu a účastní se sedmi analytických projektů Europolu. V období od června 2023 do března 2024 bylo členům Europolu a partnerským zemím předáno 1 124 operativních informací týkajících se více než 13 161 osob skrze kanál aplikace sítě pro bezpečnou výměnu informací (SIENA). V rámci spolupráce s agenturou CEPOL využila Gruzie různých specializovaných vzdělávacích programů, které jsou součástí projektu „Odborné vzdělávání a operační partnerství proti organizované trestné činnosti“ (TOPCOP) financovaného EU. Gruzie pokračovala ve spolupráci s Eurojustem a zapojila se do společných vyšetřovacích týmů.

Pokračovala v provádění národní strategie boje proti organizované trestné činnosti na období 2021–2024 se zaměřením na boj proti obchodování s drogami a kybernetické kriminalitě. Po ruské útočné válce proti Ukrajině bylo prostřednictvím právních změn řešeno zamezení obchodování se zbraněmi a municí a jejich nelegálnímu oběhu. Gruzie se nadále aktivně zapojovala do činnosti pracovních skupin a projektů jako člen Interpolu. Dva členské státy EU nabídly gruzínským příslušníkům donucovacích orgánů školení týkající se odhalování padělaných dokladů a identifikace obětí sexuálního vykořisťování na internetu.

V únoru 2023 Gruzie přijala druhou národní protidrogovou strategii na období 2023–2030 (přímo inspirovanou Strategií EU pro oblast drog na období 2021–2025) a její příslušný akční plán na období 2023–2024. Nadále spolupracovala s Agenturou Evropské unie pro drogy (EUDA) na základě pracovního ujednání z roku 2022 a v rámci projektu EU4MD II.

Pokračovala v provádění národní strategie boje proti terorismu na období 2022–2026 a příslušného akčního plánu. V roce 2023 bylo zatčeno dvanáct gruzínských občanů a tři státní příslušníci třetích zemí na základě obvinění z příslušnosti k teroristické organizaci nebo z její podpory. V roce 2023 se Gruzie připojila k programu OSN pro boj proti terorismu „goTravel“. Pokračovala rovněž v uplatňování národní strategie pro prevenci, odhalování a potlačování praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení (2023–2026) a jejího akčního plánu. V roce 2023 Gruzie rozšířila spolupráci s agenturou Europol v oblasti boje proti terorismu, připojila se ke společnému styčnému týmu agentury pro boj proti terorismu a podílela se na řadě projektů zaměřujících se na analýzu boje proti terorismu.

Šestá zpráva o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti doporučila Gruzii přijmout novou protikorupční strategii a akční plán, zajistit odpovídající zdroje pro jejich provádění a věnovat zvláštní pozornost vyšetřování, stíhání a projednávání případů korupce na vysoké úrovni. Gruzie dosud nevypracovala novou národní protikorupční strategii ani akční plán.

V šesté zprávě o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti se uvádí, že Gruzie by měla zřídit agenturu pro vymáhání a správu majetku a zvýšit své úsilí o navrácení majetku. Přestože Gruzie spolupracuje s agenturami EU pro vymáhání majetku, doporučení zřídit agenturu pro vymáhání majetku zůstává k řešení. Neexistuje ani žádný specializovaný subjekt, který by byl pověřen správou navráceného majetku. Zabavený majetek spravuje národní agentura pro státní majetek.

Šestá zpráva o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti doporučila Gruzii zajistit, aby se právní předpisy týkající se protikorupčního úřadu, zvláštní vyšetřovací služby a Útvaru pro ochranu osobních údajů zabývaly doporučeními Benátské komise. Změny zákona o protikorupčním úřadu přijaté v květnu 2024 neřeší klíčová doporučení Benátské komise, zejména ta, která se týkají skutečné nezávislosti, politické neutrality a funkcí protikorupčního úřadu.

Gruzie je členem Skupiny států proti korupci (GRECO). Na základě doporučení skupiny GRECO změnila Gruzie v roce 2023 zákon o státním zastupitelství rozšířením oblasti působnosti systému majetkových přiznání na všechny státní zástupce. Hodnotící zpráva skupiny GRECO o Gruzii z července 2024 obsahuje doporučení týkající se strategického rámce, kontrol bezúhonnosti a transparentnosti.

6. Vnější vztahy a základní práva

Ve sledovaném období přijala Gruzie právní předpisy, jejichž uplatňování narušuje základní práva. Přijetí zákona o transparentnosti zahraničního vlivu v květnu 2024 a přijetí legislativního balíčku o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých v září 2024 podkopávají celkový právní rámec pro dodržování základních práv. Obě iniciativy porušují lidská práva a základní svobody, zejména právo na svobodu sdružování, projevu a soukromí. Zákon o transparentnosti zahraničního vlivu byl přijat v květnu 2024 navzdory stanovisku Benátské komise[18] a opakovaným výzvám EU, které doporučují zákon zrušit. Zákon narušuje svobodu sdružování a projevu, právo na soukromí, právo účastnit se veřejných záležitostí a také zákaz diskriminace. Těžkopádné požadavky na podávání zpráv a rozsáhlé pravomoci, jimiž disponuje ministerstvo spravedlnosti při kontrole organizací občanské společnosti a sdělovacích prostředků, zvyšují riziko selektivního a svévolného uplatňování.

Evropská rada ve svých závěrech ze dne 27. června 2024 zdůraznila, že přijatý zákon o transparentnosti zahraničního vlivu představuje krok zpět nejméně ve třech z devíti kroků stanovených v doporučení Komise pro získání statusu kandidátské země (ohledně dezinformací, polarizace, základních práv a zapojení organizací občanské společnosti). Evropská rada dospěla k závěru, že postup gruzínské vlády ohrožuje cestu Gruzie do EU a *de facto* vede k zastavení přístupového procesu.

Dne 17. září 2024 přijal parlament legislativní balíček sestávající ze zákona o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých a osmnácti novel stávajících zákonů, aniž by předtím provedl veřejné konzultace a důkladnou analýzu souladu s evropskými a mezinárodními normami. Legislativní balíček o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých, který byl podepsán 3. října, podkopává základní práva Gruzínců a zvyšuje míru stigmatizace a diskriminace. V důsledku legislativních aktivit a

[18] CDL-PI(2023) (coe.int): naléhavé stanovisko k zákonu o transparentnosti zahraničního vlivu vydané Benátskou komisí dne 21. května 2024.

přetrvávajícího výskytu homofobních nenávistných projevů čelí osoby ztotožňující se s LGBTIQ v Gruzii stále nepřátelštější a stigmatizující atmosféře.

Akční plán na období 2024–2026 pro provádění strategie v oblasti lidských práv byl přijat na základě omezeného postupu konzultací a neobsahuje ustanovení týkající se osob LGBTIQ a ochrany soukromí. Akční plán se částečně zabývá svobodou náboženského vyznání nebo přesvědčení. Provádění akčního plánu dosud nebylo zahájeno a monitorování provádění nebylo jasně definováno. V oblasti ochrany práv menšin, včetně jejich zastoupení, zůstávají ve strategickém rámci značné nedostatky, které je třeba odstranit.

Evropská rada v závěrech ze dne 17. října 2024 znovu potvrdila, že přístupový proces Gruzie je zastaven, a vyzvala gruzínské orgány, aby přijaly demokratické, komplexní a udržitelné reformy v souladu se základními zásadami evropské integrace.

Komise bude pečlivě sledovat provádění zákona o transparentnosti zahraničního vlivu a legislativního balíčku o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých osob, a to vzhledem k tomu, že dodržování základních práv, včetně účinného provádění zákona, a uplatňování antidiskriminačních politik, jsou zvláštními požadavky, na jejichž základě byl Gruzii uvolněn vízový režim.

V návaznosti na doporučení týkající se ochrany údajů obsažené v páté zprávě o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byl v červnu 2023 přijat nový zákon o ochraně osobních údajů, který byl v květnu 2024 novelizován. Klíčová doporučení Benátské komise týkající se institucionální nezávislosti, nestrannosti a pravomocí Úřadu pro ochranu osobních údajů zůstávají neprovedená.

7. Doporučení

S ohledem na nedávný vývoj v Gruzii se aktuálně uvažuje o případném spuštění mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti u některých kategorií osob. Aby Gruzie mohla i nadále splňovat všechna kritéria pro uvolnění vízového režimu a vyhnula se případnému spuštění mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti, musí bezodkladně přijmout další opatření za účelem splnění doporučení Komise. Zejména je nutné se zabývat těmito otázkami:

a) Zajistit a prosazovat ochranu základních práv všech občanů Gruzie, včetně svobody sdružování, shromažďování a projevu, práva na soukromí, práva účastnit se veřejných záležitostí a zákazu diskriminace.

b) Vyhnout se tvorbě právních předpisů, které mohou omezovat základní práva a svobody, jsou v rozporu se zásadou nediskriminace a s příslušnými evropskými a mezinárodními normami, a všechny takové stávající právní předpisy zrušit. Zejména zrušit zákon o transparentnosti zahraničního vlivu a legislativní balíček o rodinných hodnotách a ochraně nezletilých a změnit národní strategii a akční plán v oblasti lidských práv, aby bylo zajištěno, že práva osob LGBTIQ jsou plně dodržována.

c) Sladit vízovou politiku Gruzie se seznamem třetích zemí s vízovou povinností sestaveným EU, zejména pokud jde o země, které pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní riziko.

d) Zintenzivnit opatření k řešení problému neopodstatněných žádostí o azyl a neoprávněného pobytu v členských státech, jako jsou informační kampaně o bezvízovém režimu pro příslušné profily migrantů a přísnější hraniční kontroly.

e) Zřídit agenturu pro vymáhání a správu majetku a vytrvat v úsilí o navrácení majetku jeho vyhledáním, zmrazením, správou, zabavením a odprodejem.

f) Přijmout novou protikorupční strategii a akční plán, zajistit odpovídající zdroje pro jejich provádění a věnovat zvláštní pozornost vyšetřování, stíhání a projednávání případů korupce na vysoké úrovni.

g) Změnit zákon o protikorupčním úřadu tak, aby zohledňoval klíčová doporučení Benátské komise, zejména ta, která se týkají skutečné nezávislosti, politické neutrality a funkcí protikorupčního úřadu.

h) Sladit zákon o ochraně osobních údajů s *acquis* EU.

UKRAJINA

1. Sbližování vízových politik

Ukrajina má bezvízový režim s patnácti zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU: Arménie, Ázerbájdžán, Bahrajn, Bělorusko, Ekvádor, Katar, Kazachstán, Kuvajt, Kyrgyzstán, Mongolsko, Omán, Saúdská Arábie, Tádžikistán, Turecko a Uzbekistán.

V roce 2023 nedošlo k žádnému pokroku směrem k většímu sladění s tímto seznamem.

2. Bezpečnostní prvky dokladů, včetně biometrických údajů

Ukrajina od roku 2015 vydává biometrické pasy. Poslední nebiometrické pasy byly vydány v roce 2016 a k jejich úplnému vyřazení dojde v roce 2026, kdy vyprší jejich platnost. V květnu 2022byl vyvinut a zprovozněn deduplikační software pro určování duplikátů ve vnitrostátním systému biometrického ověřování a identifikace občanů Ukrajiny, cizinců a osob bez státní příslušnosti, který spravuje státní migrační úřad Ukrajiny. Výsledkem provedené deduplikace byla identifikace 4 581 duplicitních případů s velmi vysokou nebo středně vysokou spolehlivostí. Tato akce měla zásadní význam pro odhalení podvodů i pro řádnou správu informací.

Každý občan Ukrajiny obdrží jedinečné státní číslo, které se nikdy nemění (ani v případě, že dotyčná osoba změní jméno) a je součástí každého dokladu totožnosti, včetně cestovního pasu.

Navzdory pokračující útočné válce proti Ukrajině pokračovalo v roce 2023 vydávání dokladů totožnosti, s výjimkou území Ukrajiny dočasně okupovaných Ruskem, včetně Krymu. Po dočasném přerušení v roce 2022 Ukrajina v roce 2023 obnovila fungování registru neplatných ukrajinských pasů. Databáze je denně aktualizována. Výměna informací o odcizených a ztracených dokumentech mezi Ukrajinou a Interpolem nebyla nikdy přerušena.

3. Integrovaná správa hranic, řízení migrace, azyl

Od počátku ruské totální invaze byla velká část ukrajinských mezinárodních hranic obsazena Ruskem. Celkem 110 přechodů na hranicích s Ruskem, Běloruskem a v podněsterském úseku hranice s Moldavskem zůstalo uzavřeno. Dalších 49 přechodů na územích dočasně obsazených Ruskem již není pod kontrolou Ukrajiny. V sektorech pod kontrolou ukrajinské vlády však správa hranic pokračovala bez přerušení.

Strategie integrované správy hranic na období 2023–2025 byla změněna v červenci 2023. Akční plán pro provádění strategie byl přijat v prosinci 2023. V červnu 2023 byla oficiálně přijata vnitrostátní metodika pro hodnocení kvality provádění, která byla koncipována za pomoci odborníků z EU. Následně byla zřízena společná pracovní skupina pro kontrolu kvality správy hranic, jejímiž členy jsou agentura Frontex a poradní mise EU na Ukrajině (EUAM) v roli pozorovatele.

V roce 2023 bylo vynaloženo značné úsilí na modernizaci technického vybavení všech hraničních přechodů, které zůstaly pod kontrolou Ukrajiny. Ukrajinské pohraniční služby obdržely od některých členských států EU značné množství vybavení a specializovaný výcvik. Grant agentury Frontex ve výši 12 milionů EUR na podporu ukrajinské státní pohraniční stráže byl úspěšně realizován po celý rok 2023. Získané vybavení výrazným způsobem přispělo k zachování základních funkcí integrované správy hranic ukrajinských institucionálních partnerů. Grant umožnil posílit kapacity zejména na západních hranicích země a připravit půdu pro obnovení společných operačních činností.

Pokračovalo společné hlídkování s pohraničními službami některých členských států EU.

V červnu 2023 přijala Ukrajina dva nové zákony o migraci, které mimo jiné aktualizují postupy udělování a odebírání povolení k pobytu a sankce za neoprávněný pobyt.

Vzhledem k tomu, že byl omezen přístup na Ukrajinu po moři i vzduchem a na celém území včetně hranic platilo stanné právo, došlo ke snížení jak legální, tak nelegální migrace z Ukrajiny, na Ukrajinu a přes její území. V roce 2023 bylo na hranicích s Ukrajinou zadrženo celkem 5 467 nelegálních migrantů (oproti 12 094 v roce 2022) a na území Ukrajiny bylo odhaleno 3 389 nelegálních migrantů (oproti 5 062 v roce 2022), přičemž 45 % z posledně jmenovaných byli občané Ruska, Ázerbájdžánu a Moldavska.

Ukrajina pokračovala v boji proti obchodování s lidmi a nadále se podílela na provádění společného plánu boje proti obchodování s lidmi, jehož cílem je v této souvislosti řešit rizika obchodování s lidmi a podporovat potenciální oběti z řad osob prchajících před válkou na Ukrajině. Ukrajina se aktivně účastní pravidelných zasedání sítě národních koordinátorů a zpravodajů EU a spolupráce v oblasti vymáhání práva a justiční spolupráce s členskými státy a agenturami EU. V roce 2024 se zúčastnila 19 operačních akcí organizovaných v rámci platformy EMPACT a byla součástí několika společných vyšetřovacích týmů zaměřených na potírání skupin organizované trestné činnosti zapojených do obchodování s lidmi. Kvůli hospodářským potížím a ruské vojenské agresi jsou ukrajinští občané nadále vystaveni riziku obchodování s lidmi. Proto je třeba i nadále uplatňovat opatření stanovená ve společném plánu boje proti obchodování s lidmi.

Spolupráce mezi Ukrajinou a agenturou Frontex je založena na pracovním ujednání podepsaném v roce 2007. V roce 2023 agentura Frontex pokračovala v poskytování souvisejícího poradenství v rámci svého mandátu a pomáhala ukrajinským orgánům reagovat na naléhavé potřeby při budování kapacit a na proces úvah o novém víceletém rámci integrované správy hranic.

V roce 2023 se nekonalo žádné zasedání smíšeného readmisního výboru EU – Ukrajina. Rozvoj spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob s členskými státy EU však pokračoval i v roce 2023, kdy byly podepsány prováděcí protokoly s Rumunskem a Lotyšskem.

Ukrajina pokračovala ve spolupráci s IOM, ICMPD a UNHCR.

Na Ukrajině byly nadále posuzovány žádosti o azyl. Od ruské totální invaze dne 24. února 2022 se však počet žádostí výrazně snížil: v roce 2021 bylo podáno 1 198 žádostí, ale v roce 2022 jich bylo pouze 205 a v roce 2023 pouhých 109. Počet kladných rozhodnutí se snížil ze 157 v roce 2021 na 46 v roce 2022 a na 53 v roce 2023. Na konci roku 2023 pobývalo na Ukrajině 2520 osob s přiznaným postavením uprchlíka nebo osob požívajících doplňkovou ochranu.

4. Sledování trendů v oblasti migrace, dočasné ochrany, žádostí o mezinárodní ochranu a zpětného přebírání osob

Po aktivaci směrnice o dočasné ochraně[19] v roce 2022 činil k 5. listopadu 2024 **odhadovaný počet aktivních registrací osob s dočasnou ochranou** v 27 členských státech, Norsku, na Islandu a ve Švýcarsku podle údajů zaznamenaných na platformě pro registraci dočasné ochrany a zasílaných prostřednictvím sítě EU pro připravenost na migraci a pro řešení migračních krizí **4 569 496**, z toho **4 424 322** v **členských státech EU**. Na platformě bylo zaznamenáno 436 095 neaktivních registrací. Členskými státy, v nichž se nachází nejvyšší počet osob požívajících dočasné ochrany, jsou nadále

[19] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana, ST/6846/2022/INIT (Úř. věst. L 71, 4.3.2022, s. 1).

Německo, Polsko a Česko (1,13 milionu v Německu, téměř 1 milion v Polsku a téměř 400 000 v Česku).[20] V roce 2023 bylo vydáno 1 056 020 rozhodnutí o udělení dočasné ochrany v EU, což odpovídá čtvrtině počtu rozhodnutí přijatých v roce 2022.[21]

V roce 2023 činil počet ukrajinských žadatelů o mezinárodní ochranu v členských státech 16 145, což je o 46 % méně než v roce 2022 (kdy jejich počet činil 29 790). Míra uznávání zůstala v roce 2023 stabilní (88 %).

Počet státních příslušníků Ukrajiny, kteří v roce 2023 neoprávněně překročili hranice EU, klesl o 11 % (4 579 v roce 2023 oproti 5 148 v roce 2022). V roce 2023 bylo zjištěno, že 40 815 ukrajinských státních příslušníků pobývá v EU neoprávněně (oproti 43 360 v roce 2022, což představuje pokles o 6 %). Počet případů odepření vstupu státním příslušníkům Ukrajiny klesl o 37 %, z 28 795 v roce 2022 na 18 235 v roce 2023.

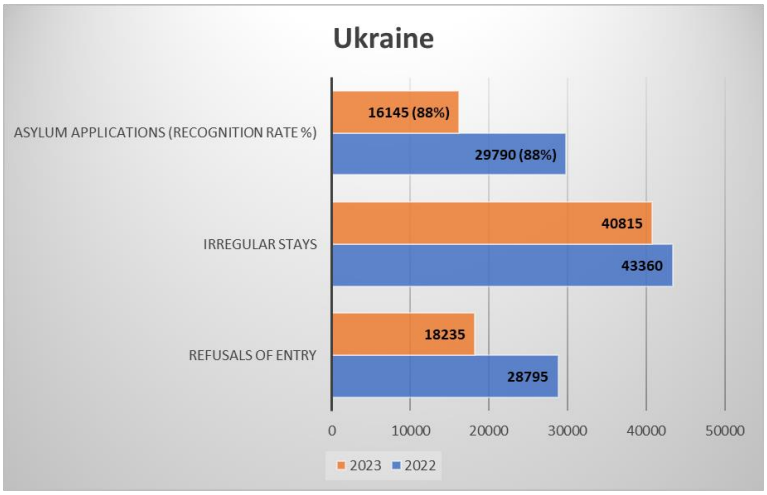

Zdroj: Eurostat

5. Veřejný pořádek a bezpečnost

V květnu 2023 Ukrajina přijala zastřešující strategický plán reformy celé oblasti vymáhání práva na období 2023–2027 s ambiciózními cíli. V září a říjnu 2023 přijala Ukrajina revidované právní předpisy týkající se boje proti praní peněz. V prosinci 2023 přijala Ukrajina nové právní předpisy týkající se boje proti pašování zboží a vyhýbání se placení spotřebních daní/cel. V této oblasti považují ukrajinské orgány pašování tabáku za obzvláště závažný problém. V srpnu 2024 přijala Ukrajina akční plán, kterým se bude realizovat zastřešující strategie pro reformu v oblasti vymáhání práva.

V roce 2023 pokračovala spolupráce s členskými státy EU v oblasti boje proti organizované trestné činnosti, mimo jiné prostřednictvím pěti společných vyšetřovacích týmů. Na začátku roku 2024 bylo spolu s členskými státy EU vytvořeno dalších osm společných vyšetřovacích týmů. Intenzivní spolupráce probíhala také v rámci programu EMPACT (122 operačních akcí). Pokračovala spolupráce s EU prostřednictvím Europolu, kdy bylo pomocí kanálu SIENA vyměněno více než 28 000 zpráv a uskutečněny četné operační akce proti různým trestným činnostem, jako je kybernetická kriminalita (včetně podvodů v kryptoměnách), pašování prekursorů drog, převaděčství migrantů, obchodování s lidmi a nedovolený obchod s palnými zbraněmi.

[20] Statistiky | Eurostat (europa.eu).
[21] Statistiky | Eurostat (europa.eu).

Bylo vyvinuto úsilí o zlepšení registrace a kontroly oběhu zbraní. V červnu 2023 začal fungovat jednotný registr zbraní.

Dne 5. července 2024 kabinet ministrů schválil návrh nařízení vypracovaný ministerstvem vnitra týkající se vytvoření koordinačního centra pro boj proti nelegálnímu oběhu palných zbraní, jejich součástí a střeliva, které bude sloužit jako dočasný poradní orgán pod záštitou kabinetu ministrů. Mezi hlavní cíle centra patří koordinace úsilí různých státních agentur zapojených do oběhu palných zbraní, usnadnění výměny informací a vypracování předpisů založených na osvědčených mezinárodních postupech. Tato iniciativa je v souladu s doporučeními Evropské komise, jak bylo nastíněno v balíčku rozšíření 2023.

V této oblasti probíhá také operativní spolupráce mezi EU a Ukrajinou, mimo jiné prostřednictvím pracovní skupiny v rámci evropské odborné skupiny pro otázky palných zbraní, sestávající z Ukrajiny, pěti členských států EU a Europolu. EU poskytla školení a odborné poradenství za koordinace mise EUAM. Téma nedovoleného obchodování s palnými a jinými ručními palnými a lehkými zbraněmi od roku 2019 řeší EUAM, a to i prostřednictvím projektu realizovaného Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě („Na podporu úsilí Ukrajiny v boji proti nedovolenému obchodování se zbraněmi, střelivem a výbušninami“). Projekt je postaven na Strategii EU pro boj proti nedovolenému hromadění ručních palných a lehkých zbraní a střeliva pro ně a proti nedovolenému obchodování s nimi z roku 2018 a posiluje kapacity ukrajinské státní pohraniční stráže, ukrajinského ministerstva vnitra a ukrajinské státní finanční správy/státní celní správy v boji proti nedovolenému obchodu se zbraněmi, střelivem a výbušninami na Ukrajině. Otázka nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi je rovněž projednávána v rámci „dialogu o vnitřní bezpečnosti mezi EU a Ukrajinou“ od roku 2023, poté, co Ukrajina získala status kandidátské země.

V souladu se Strategií EU proti nedovoleným palným zbraním, ručním palným a lehkým zbraním a střelivu pro ně z roku 2018 EU průběžně spolupracuje s Ukrajinou, aby zabránila zneužívání palných zbraní a ručních palných a lehkých zbraní, střeliva pro ně a výbušnin. EU se při řešení rizika nedovoleného obchodování s ručními palnými a lehkými zbraněmi a střelivem pro ně zaměřuje na tyto oblasti: a) podpora poskytovaná prostřednictvím probíhajících rozhodnutí Rady přijatých v rámci SZBP, která provádí OBSE, Rozvojový program OSN / středisko SEESAC a společnost Conflict Armament Research; b) provádění „Seznamu opatření EU proti zneužívání palných zbraní a jiných ručních palných a lehkých zbraní v souvislosti s ruskou útočnou válkou proti Ukrajině“; c) monitorování konečného použití vojenské pomoci poskytované v rámci Evropského mírového nástroje. EU rovněž spolupracuje s Ukrajinou a mezinárodními partnery v rámci dialogu o vnitřní bezpečnosti mezi EU a Ukrajinou, schůzek uskupení Quad + EU s Ukrajinou, skupiny ředitelů G7 pro nešíření a pravidelných dialogů se třetími zeměmi o kontrole konvenčních zbraní.

Pokud jde o boj proti pašování drog, strategie státní protidrogové politiky na období 2023–2030 dosud nebyla přijata. Ukrajina pokračovala v mezinárodní spolupráci v této oblasti s agenturou EUDA na základě pracovního ujednání z roku 2022, jakož i v rámci projektu EU4MD II, agentury Europol, prostřednictvím mise Evropské unie pro pomoc na hranicích (EUBAM) a v rámci platformy EMPACT.

V boji proti kybernetické kriminalitě (zejména proti krádežím finančních prostředků podvodem a/nebo hackerským útokem) Ukrajina intenzivně spolupracovala s členskými státy EU, Europolem a Eurojustem, ale také s agenturami USA a třetími zeměmi (např. Gruzií).

V důsledku ruské útočné války proti Ukrajině se soudní systém potýkal s nebývalým počtem případů spojených s válečnými zločiny a zločiny proti lidskosti. Jedním z důsledků bylo vytvoření koordinačního centra pro podporu obětí a svědků v dubnu 2023. Dalším důsledkem ruské vojenské agrese byl zvýšený počet aktů sabotáže a terorismu (187 v roce 2023), konkrétně zaměřených na ukrajinské kritické infrastruktury, což dále zatížilo zdroje donucovacích a bezpečnostních orgánů i celého soudního systému.

V boji proti korupci Ukrajina nadále uplatňovala protikorupční strategii na období 2021–2025 a státní protikorupční program na období 2023–2025. V srpnu 2023 byla přijata strategie pro vymáhání majetku na období 2023–2025 a v srpnu 2024 byl vládou přijat akční plán pro její provádění.

V prosinci 2023 byl přijat nový zákon o posílení institucionální kapacity Národního protikorupčního úřadu Ukrajiny, který navýšil počet zaměstnanců ze 700 na 1 000 osob. Na druhou stranu, navzdory doporučení obsaženému v předchozích zprávách o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti zatím nebylo dosaženo pokroku při zavádění autonomních odposlechových zařízení ze strany tohoto úřadu. V červenci 2023 podepsal Národní protikorupční úřad Ukrajiny dohodu o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO).

Dne 1. ledna 2024 byl přijat zákon o posílení nezávislosti specializovaného protikorupčního státního zastupitelství. Ten poskytuje tomuto zastupitelství status samostatné právnické osoby nezávislé na nejvyšším státním zastupitelství a definuje postup výběrového řízení pro jmenování do správních funkcí ve specializovaném protikorupčním státním zastupitelství a do funkcí státních zástupců, včetně vedoucího tohoto zastupitelství.

V březnu 2023 Ukrajina změnila právní předpisy týkající se výběru a přípravy státních zástupců a vylepšila mechanismus náboru a disciplinárních řízení.

Další legislativní opatření související s bojem proti korupci přijatá v roce 2023 zahrnovala některé změny právních předpisů týkajících se regulace financování politických stran a volebních kampaní a obnovení povinnosti podávat zprávy o financování politických stran, jakož i právní změny týkající se obnovení majetkových přiznání veřejných činitelů.

V roce 2023 zahájil Národní protikorupční úřad Ukrajiny 257 vyšetřování (oproti 187 v roce 2022). Na základě výsledků vyšetřování Národního protikorupčního úřadu Ukrajiny a pod procesním vedením specializovaného protikorupčního státního zastupitelství bylo v roce 2023 podáno 100 žalob u Vrchního protikorupčního soudu (oproti 54 v roce 2022); soud vynesl 44 pravomocných rozsudků (včetně rozsudků proti čtyřem soudcům, jednomu poslanci, dvěma náměstkům ministra a jednomu státnímu úředníkovi nejvyšší kategorie (A)).

V červnu 2024 vstoupil v platnost zákon, kterým se reviduje právní základ Úřadu pro hospodářskou bezpečnost Ukrajiny, který rozvíjí otevřený, transparentní a konkurenční proces výběru vedoucích pracovníků a zaměstnanců, prověrek zaměstnanců a nezávislý audit výkonnosti, čímž přispívá k posílení odpovědnosti, bezúhonnosti a profesionality v rámci boje proti hospodářské trestné činnosti.

6. Vnější vztahy a základní práva

Dodržování základních práv je celkově zajištěno a Ukrajina prokázala své odhodlání tato práva chránit a dále se přizpůsobovat standardům EU, a to i přes omezení způsobená probíhající válkou a stanným právem. Stanné právo vedlo k určitým omezením práv a svobod, ta však zůstala do značné míry úměrná bezpečnostní situaci a byla obecně uplatňována s opatrností.

Ukrajina dosáhla významného pokroku při ratifikaci Římského statutu Mezinárodního trestního soudu přijetím zákona o ratifikaci Římského statutu a učinila kroky ke sladění vnitrostátní legislativy s mezinárodními závazky.

Ukrajina pokračuje v provádění projektu Rady Evropy „Boj proti nenávistným projevům na Ukrajině“ na období 2023–2025. Cílem projektu je posílit vnitrostátní opravné prostředky proti diskriminaci a projevům nenávisti a rovněž vylepšit formy odškodnění obětí.

V návaznosti na ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva) přijala Ukrajina v květnu 2024 změny zákoníku o správních deliktech, aby uvedla právní předpisy týkající se předcházení a potírání domácího násilí do souladu s Úmluvou.

V důsledku ruské totální invaze a záměrných útoků na civilní obyvatelstvo a civilní infrastrukturu se počet osob se zdravotním postižením mezi vojáky i civilisty stále zvyšuje. V červnu 2023 přijala Ukrajina nový zákon o registraci osob se zdravotním postižením, které potřebují pomoc ze specializovaných fondů. Přijímání tohoto nového zákona doprovázelo uvolnění rozpočtových prostředků na financování pomoci osobám se zdravotním postižením.

Dne 8. prosince 2023 novelizovala Ukrajina právní předpisy o národnostních menšinách, přičemž zavedla podstatné změny v právních předpisech týkajících se národnostních menšin (komunit), sdělovacích prostředků, státního jazyka, publikování a vzdělávání, na které navázalo několik prováděcích právních předpisů, plánů a metodik.

V důsledku ruské útočné války je na Ukrajině 3,7 milionu vnitřně vysídlených osob. V dubnu 2023 přijala Ukrajina strategii státní politiky v oblasti vnitřního vysídlení a její doprovodný akční plán na období 2023–2025. Mezi hlavní cíle, kromě bydlení a zaměstnání, patří zajištění soustavného vzdělávání dětí z vysídlených rodin.

7. Doporučení

Celkově lze říci, že Ukrajina i nadále plní požadavky pro uvolnění vízového režimu a přijala opatření ke splnění některých předchozích doporučení Komise. Je však třeba v současném kontextu vyvinout další úsilí, pokud to bude možné. Zejména je nutné se dále zabývat těmito otázkami:

a) Sladit vízovou politiku Ukrajiny se seznamem třetích zemí s vízovou povinností sestaveným EU, zejména pokud jde o země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní riziko.

b) Nadále podporovat úsilí v boji proti organizované trestné činnosti, se zvláštním zaměřením na boj proti pašování palných zbraní a drog, proti obchodování s lidmi a finančnímu rozměru organizované trestné činnosti, navzdory problémům souvisejícím s válkou.

c) Pokračovat v posilování protikorupčního rámce a zajistit, aby protikorupční orgány byly plně nezávislé a schopné přinášet skutečné a významné výsledky, a to i s ohledem na dlouhodobé úsilí o obnovu.

KOSOVO

Komise zahájila 19. ledna 2012 dialog s Kosovem o uvolnění vízového režimu a 14. června 2012 předložila plán na uvolnění vízového režimu[22], v němž jsou uvedena legislativní a jiná opatření, která musí Kosovo přijmout a provést. Následně Komise přijala čtyři zprávy hodnotící pokrok Kosova[23]. Dne 4. května 2016 navrhla Komise Radě a Evropskému parlamentu[24] zrušit vízovou povinnost pro Kosovo. Poté, co Kosovo splnilo dva dříve nesplněné požadavky,[25] dne 18. července 2018[26] Komise potvrdila, že Kosovo splnilo všech 95 kritérií stanovených v plánu a navrhla pro Kosovo uvolnění vízového režimu.

V návaznosti na jednání mezi Evropským parlamentem a Radou bylo dne 19. dubna 2023 přijato nařízení (EU) 2023/850[27], kterým se mění nařízení (EU) 2018/1806 převedením Kosova z části 2 přílohy I do části 4 přílohy II uvedeného nařízení. Osvobození od vízové povinnosti začalo platit dne 1. ledna 2024 a vztahovalo se na držitele biometrických pasů vydaných Kosovem v souladu se standardy Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO).

Od dokončení plánu na uvolnění vízového režimu v roce 2018 pokračovalo Kosovo v přijímání a provádění právních předpisů v oblastech, na které se plán vztahuje, a do značné míry splňuje normy EU a mezinárodní normy v souladu s kritérii plánu.

1. Sbližování vízových politik

Kosovo má bezvízový režim s 16 zeměmi, které jsou uvedeny na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU: Bahrajn, Belize, Fidži, Guyana, Jordánsko, Katar, Kuvajt, Lesotho, Malawi, Maledivy, Omán, Papua-Nová Guinea, Saúdská Arábie, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Svazijsko a Turecko. V srpnu 2024 obnovilo Kosovo vízovou povinnost pro státní příslušníky Botswany, Namibie a Jihoafrické republiky.

Jak je uvedeno v preambuli nařízení, kterým byl Kosovu udělen bezvízový status[28], v zájmu zajištění dobrého řízení migrace a bezpečného prostředí by Kosovo mělo usilovat o další sladění své vízové politiky s politikou EU. Nedostatečné sbližování s vízovou politikou EU přispívá ke zvyšování rizika nelegální migrace do EU na západobalkánské trase.

Kosovo se v rámci svého programu reforem, který je součástí plánu růstu, zavázalo, že bude dále pracovat na slaďování se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by bylo minimálním dočasným opatřením, které by se od Kosova očekávalo, provádění důslednějších

---

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_12_605

23 COM(2013) 66 final, COM(2014) 488 final, COM(2015) 906 final, doprovázený SWD(2015) 706 final, a COM(2016) 276 final.

24 COM (2016) 277 final.

25 Ratifikace dohody o vymezení hranice s Černou Horou (21. března 2018) a stanovení a upevnění stálosti dosavadních výsledků vyšetřování a pravomocných soudních rozhodnutí v případech organizované trestné činnosti a korupce.

26 COM(2018) 543 final.

27 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/850 ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1806, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Kosovo (Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.)).

28 Tamtéž, 6. bod odůvodnění.

kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří pocházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Bezpečnostní prvky dokladů, včetně biometrických údajů

Kosovo vydává strojově čitelné biometrické osobní cestovní doklady v souladu s normami ICAO a EU pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních dokladech. Strojově čitelné biometrické osobní cestovní doklady se vydávají od roku 2011. Platnost posledních nebiometrických pasů vydaných v roce 2011 skončila v roce 2021. Proto již nejsou v oběhu žádné platné nebiometrické pasy. Jeden členský stát uvedl, že ačkoli nový základní cestovní doklad vydávaný Kosovem (biometrický doklad s čipem) má dobré bezpečnostní prvky, doklady jsou personalizovány inkoustovou technologií, což usnadňuje jejich padělání.

V roce 2023 zahájilo Kosovo dvě iniciativy na zlepšení bezpečnosti dokumentů: vláda nejprve schválila nový zákon o občanských průkazech a poslala jej ke schválení Sněmovně; poté schválila nový správní pokyn pro vydávání průkazů totožnosti, což zjednodušuje proces podávání žádostí a posiluje bezpečnostní prvky průkazů totožnosti.

Kosovská policie pravidelně hlásí Interpolu ztracené a odcizené cestovní pasy. V roce 2022 nahlásila Interpolu 4 440 odcizených a ztracených cestovních dokladů, zatímco v roce 2023 jich nahlásila 4 531.

3. Integrovaná správa hranic, řízení migrace, azyl

Pokud jde o správu hranic, Kosovo v prosinci 2023 schválilo nový zákon o ochraně hranic, aby dosáhlo většího souladu s příslušným *acquis* EU, konkrétně se Schengenským hraničním kodexem a směrnicemi o předběžných informacích o cestujících (API) a jmenné evidenci cestujících (PNR). Kosovo pokračuje v zavádění integrované správy hranic na svých hraničních přechodech, která v roce 2013 doznala zlepšení díky zřízení národního centra pro správu hranic, jehož úkolem je šířit informace a fungovat jako společné meziagenturní centrum pro analýzu rizik. Kosovo v období let 2009–2024 vypracovalo a schválilo tři na sebe navazující strategie pro integrovanou správu hranic. V současné době je uplatňována strategie na období 2020–2025.

Základem spolupráce s Kosovem je dohoda mezi EU a Kosovem o stabilizaci a přidružení, která vstoupila v platnost v roce 2016. Kosovo rovněž podepsalo řadu dvoustranných dohod týkajících se správy hranic se sousedními zeměmi, například dohodu s Albánií z roku 2018 týkající se společných hraničních kontrol na hraničním přechodu Morine-Kukes.

Kosovo podepsalo pracovní ujednání s agenturou Frontex v roce 2016. Od té doby s agenturou Frontex úzce spolupracuje, neboť kosovské orgány využívají odborných znalostí příslušníků agentury Frontex v oblasti ověřování dokladů a správy hranic. Jedním z očekávaných výsledků projektu „Regionální podpora EU pro posílení kapacit v oblasti bezpečnosti hranic na západním Balkáně“ je, že Kosovo získá přístup k programům na budování kapacit a k vybavení, posílí národní koordinační centra a sladí svou strategii integrované správy hranic s koncepcí a strategií evropské integrované správy hranic.

Pokud jde o řízení nelegální migrace, Kosovo v prosinci 2023, několik dní předtím, než uvolnění vízového režimu vstoupilo v platnost, zřídilo mechanismus včasného varování pro sledování migračních trendů občanů Kosova v schengenském prostoru. Ministerstvo vnitra revidovalo akční plán strategie pro migraci, aby jej sladilo s posledním vývojem v EU. Akční plán byl schválen v červnu 2024.

Pokud jde o spolupráci v oblasti zpětného přebírání osob, Kosovo do roku 2022 podepsalo dohody o zpětném přebírání osob s 24 zeměmi, včetně 20 členských států schengenského prostoru. V roce 2023 začalo Kosovo jednat o dvoustranných dohodách o zpětném přebírání osob s Lotyšskem, Litvou a Polskem. Celkově členské státy uvedly, že s Kosovem v oblasti zpětného přebírání osob velmi úzce spolupracují. Jeden členský stát zdůraznil, že je třeba zlepšit situaci v souvislosti s některými žádostmi o zpětné převzetí osob, které jsou od roku 2018 stále častěji zamítány, mimo jiné z důvodu chybějící registrace v biometrických databázích nebo nepřesného zápisu v občanském rejstříku.

V návaznosti na každoroční výzvu agentury Frontex partnerským institucím ze západního Balkánu, aby se tyto instituce účastnily jako pozorovatelé zasedání pracovních skupin pro jednotlivé země řízených agenturou Frontex, byl Kosovu udělen status pozorovatele v pracovních skupinách pro Alžírsko, Maroko a Irák.

Agentura Evropské unie pro azyl (EUAA) a ministerstvo vnitra podepsaly v březnu 2022 plán spolupráce mezi Kosovem a agenturou EUAA týkající se posílení azylového a přijímacího systému v souladu se společnými normami azylového systému a normami EU. V březnu 2024 byla lhůta pro provedení plánu prodloužena o jeden rok, přičemž bylo zohledněno, že některé cíle stanovené v plánu jsou stále aktuální.

4. Sledování trendů v oblasti migrace, dočasné ochrany, žádostí o mezinárodní ochranu a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných kosovskými občany v členských státech mezi lety 2022 a 2023 mírně klesl (o 4,5 %), přičemž v roce 2022 bylo podáno 3 220 žádostí ve srovnání s 3 075 žádostmi v roce 2023. Míra uznaných žádostí, která v roce 2022 činila 14 %, v roce 2023 klesla na 10 %.

V roce 2023 členské státy oznámily 176 případů neoprávněného překročení hranic kosovskými občany, což díky poklesu o 48 % oproti roku 2022 (339) představuje významné zlepšení. Stejná tendence se projevuje, i pokud jde o počet kosovských občanů, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt v členských státech, kdy se v porovnání s rokem 2022 počet snížil o 13 % (z 5 025 v roce 2022 na 4 360 v roce 2023). Počet případů odepření vstupu kosovským občanům do členských států v roce 2023 klesl o 3 % (z 1 830 v roce 2022 na 1 780 v roce 2023), což představuje pozitivní změnu trendu od předešlého roku.

Počet rozhodnutí o navrácení vydaných v roce 2023 (4 565) zůstal ve srovnání s rokem 2022 (4 455) stabilní, což představuje mírný nárůst o 2 %. V roce 2023 byl oznámen 1 465 návratů kosovských občanů v porovnání s 1 540 návraty v roce 2022 (pokles o 5 %). Stejná tendence se projevila v míře navracení, která poklesla z 35 % v roce 2022 na 32 % v roce 2023.

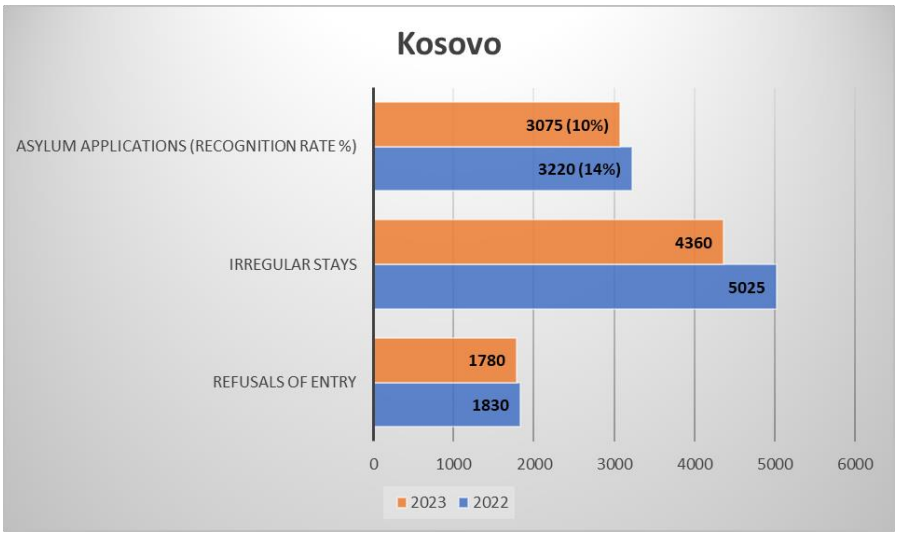

Zdroj: Eurostat

Vzhledem k tomu, že kompletní údaje Eurostatu za rok 2024 budou k dispozici až v polovině roku 2025, není zatím možné plně posoudit dopad vstupu uvolnění vízového režimu v platnost na migrační a azylové trendy v schengenském prostoru.

Některé členské státy však hlásily, že od začátku roku 2024 došlo k výraznému nárůstu počtu neopodstatněných žádostí o azyl podaných občany Kosova. Za prvních sedm měsíců roku 2024 podali občané Kosova v členských státech EU 3 905 žádostí (+108 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2023). V rámci iniciativ přijatých k řešení tohoto problému zahájilo Kosovo a místní skupina pro schengenskou spolupráci jednání o vytvoření mechanismu sdílení informací mezi orgány členských států (včetně místních diplomatických misí) a kosovskými orgány za účelem sledování trendů v oblasti nelegální migrace a azylu. Tato iniciativa zahrnuje také obnovení vnitřní komunikační kampaně Kosova s cílem informovat o právech a povinnostech, které se vztahují na cestování do schengenského prostoru, a dvoustrannou spolupráci Kosova s nejvíce postiženými členskými státy EU.

5. Veřejný pořádek a bezpečnost

Vzhledem k tomu, že od června 2023 chybí rozhodné kroky ke snížení napětí na severu Kosova, zavádí EU vůči Kosovu řadu opatření, která mají dopad i na finanční podporu. V roce 2023 začalo Kosovo provádět změny právního rámce v trestních a soudních záležitostech provedené v roce 2022, včetně trestního zákoníku, trestního řádu, zákona o úřadu pro předcházení korupci a zákona o majetkovém přiznání, původu a kontrole majetku a darů. Kosovo dále novelizovalo trestní zákoník a trestní řád v roce 2023. Tyto změny přispěly k dalšímu sladění kosovského právního rámce s *acquis* EU v těchto oblastech. Kosovo rovněž zahájilo přípravu nové protikorupční strategie. V červnu 2023 byla přijata národní strategie a akční plán na období 2023–2028, který se týká předcházení a potírání terorismu.

V říjnu 2023 byl přijat zákon o zvláštním státním zastupitelství, který poskytuje zejména právní základ pro zvláštní vyšetřovací jednotku v rámci kosovské policie, která má podporovat zvláštní státní zastupitelství. Tento zákon rovněž vytváří základ pro společné vyšetřovací týmy, které vyšetřují a stíhají trestné činy, které spadají do kompetence zvláštního státního zastupitelství.

Spolupráce v oblasti bezpečnosti mezi Kosovem a EU je podporována pracovním ujednáním mezi Kosovem a Europolem podepsaným v roce 2020, které je doplněno zvláštními dohodami o výměně utajovaných informací a využívání kanálu SIENA. Od března 2023 má Kosovo vyslaného styčného důstojníka při Europolu. Kosovská policie se rovněž podílí na činnostech platformy EMPACT, kdy v rámci cyklu EMPACT 2024–2025 potvrdilo Kosovo účast na 12 operačních akčních plánech a 70

operačních akcích. Orgány pokračovaly v provádění dvoustranné prováděcí dohody s EU o společném akčním plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně.

Kosovo rovněž udržuje pracovní dohodu s Agenturou Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), která byla podepsána v roce 2017. Kosovo se podílí na činnosti agentury CEPOL, mimo jiné prostřednictvím projektu „Partnerství západního Balkánu v boji proti trestné činnosti a terorismu“ financovaného EU.

Kosovo pokračovalo ve spolupráci s agenturou EUDA na základě pracovního ujednání z roku 2020 a v rámci projektu IPA8.

6. Základní práva

Kosovský ústavní a právní rámec obecně zaručuje ochranu základních práv a svobod. Kosovo jmenovalo národního koordinátora pro domácí násilí a zřídilo ústřední sekretariát pro boj proti genderově podmíněnému násilí v souladu s Istanbulskou úmluvou. Pokud jde o boj proti genderově podmíněnému násilí, Kosovo zavedlo nový program rehabilitace pachatelů a přijalo změny trestněprávních předpisů, které zpřísňují tresty a stanoví záruky pro uplatňování práva. Změny trestního řádu se rovněž zabývaly některými nedostatky týkajícími se dodržování procesních lhůt a zastoupení obhajoby. Mezi zbývající problémy, které vyvolávají obavy, patří opožděná a příliš zdlouhavá soudní řízení. Stále se čeká na přijetí občanského zákoníku, který by posílil ochranu občanských a základních práv.

Vláda přijala strategii na ochranu a podporu práv komunit, jejímž cílem je posílit práva menšin. Několik disproporčních opatření však negativně ovlivnilo práva a životní podmínky nevětšinových společenství na severu Kosova, například vyvlastňovací procesy prováděné bez dodržení zákonných postupů, nařízení centrální banky omezující hotovostní transakce v jiné měně než v eurech a uzavření srbských bank, srbských poštovních úřadů a Srbskem podporovaných poskytovatelů veřejných služeb v Kosovu, kteří působili mimo právní rámec Kosova. Očekává se, že Kosovo lépe zajistí stávající mechanismy na ochranu práv nevětšinových společenství a zlepší jejich provádění koordinovaným a dohodnutým způsobem s využitím dialogu o normalizaci vztahů se Srbskem, který zprostředkovává EU. V dlouho očekávaném rozhodnutí provedlo Kosovo rozsudek Ústavního soudu o vlastnictví pozemků kláštera Deçan/Dečani.

V červenci 2024 přijalo Kosovské shromáždění nový zákon o regulačním orgánu pro sdělovací prostředky. Zákon přispívá ke zlepšení regulace sdělovacích prostředků a výkonnosti regulačního orgánu. Nicméně v pozměňovacích návrzích Kosovského shromáždění se nepodařilo zohlednit většinu doporučení EU a dalších mezinárodních partnerů. Přetrvávají obavy ohledně nezávislosti, pravomocí a financování regulačního orgánu a ohledně jasnosti a přiměřenosti zákona. Opozice předložila zákon k přezkoumání Ústavnímu soudu.

7. Doporučení

Celkově lze říci, že Kosovo nadále plní požadavky pro uvolnění vízového režimu. Je však třeba vyvinout další úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito otázkami:

a) Sladit vízovou politiku Kosova se seznamem třetích zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena důslednější kontrola státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména ze zemí, které představují bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace, a to buď prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ

(např. na hraničních přechodech), nebo prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, coby minimální dočasné opatření, které se od Kosova očekává.

b) Pokračovat v iniciativách, které byly nedávno zahájeny ve spolupráci s členskými státy s cílem sledovat problematiku neopodstatněných žádostí o azyl podávaných občany Kosova v členských státech, a posílit tyto iniciativy, mimo jiné zintenzivněním osvětových kampaní, jejichž cílem je informovat o pravidlech platných pro cestování do schengenského prostoru, a uplatňováním přísnějších kontrol při odjezdu.

c) Pokračovat v provádění dvoustranných dohod o zpětném přebírání osob s cílem udržet stávající dobrou úroveň spolupráce a usilovat o uzavření nových dohod o zpětném přebírání.

d) Pokračovat v provádění právního a politického rámce v soudních a trestních záležitostech.

e) Dále posílit ochranu práv nevětšinových společenství a zlepšit jejich uplatňování.

2. BEZVÍZOVÝ STYK PO DOBU DELŠÍ NEŽ 7 LET

ALBÁNIE

1. Sbližování vízové politiky

Albánie má bezvízový režim se třinácti zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU, z nichž sedm je od vízové povinnosti trvale osvobozeno (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Čína, Kazachstán, Kuvajt a Turecko) a šest zemí má sezónní bezvízový styk pro vstup do Albánie (Bahrajn, Katar, Omán, Saúdská Arábie a Thajsko v období od 16. března do 31. prosince 2024 a Indonésie od 1. dubna do 31. prosince 2024). Kromě toho mohou do Albánie vstoupit bez víza i státní příslušníci třetích zemí, kteří mají povolení k pobytu ve Spojených arabských emirátech na dobu deseti let, platné v okamžiku vstupu po dobu nejméně jednoho roku.

V dubnu 2023 Albánie vyřadila Rusko, Indii a Egypt ze seznamu zemí se sezónním osvobozením od vízové povinnosti. V březnu 2024 však na seznam přidala Indonésii. V květnu 2024 Albánie částečně pozastavila bezvízový styk s Běloruskem pro držitele diplomatických a služebních pasů. Tento bezvízový režim je však zachován pro všechny držitele běžných běloruských pasů. V červenci 2024 Albánie pozastavila bezvízový režim s Guyanou pro všechny držitele pasů.

Nedostatečné sladění albánské vízové politiky s vízovou politikou EU přispívá ke zvyšování rizika nelegální migrace do EU přes západní Balkán. Komise od Albánie očekává další pokrok ve sbližování vízové politiky. V rámci programu reforem, jež jsou součástí plánu růstu, se Albánie zavázala, že se bude dále pracovat na slaďování se seznamem zemí s vízovou povinností, který sestavila EU. Až do úplného sladění by bylo užitečným dočasným minimálním opatřením provádění důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří přicházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných albánskými státními příslušníky v členských státech klesl mezi lety 2022 a 2023 o 30 %, přičemž v roce 2023 bylo podáno 9 100 žádostí ve srovnání s 13 020 žádostmi v roce 2022. Míra uznaných žádostí, která v roce 2022 činila 9 %, v roce 2023 mírně narostla (10 %).

V roce 2023 nahlásily členské státy 639 případů neoprávněného překročení hranic albánskými státními příslušníky, což je o 14 % méně než v roce 2022 (746). Stejný trend se projevil i v počtu albánských státních příslušníků, u nichž bylo zjištěno, že neoprávněně pobývají v členských státech; v roce 2023 se jednalo o 32 975 takových případů, v roce 2022 jich bylo zaznamenáno 38 930, což představuje pokles o 15 %. Počet případů odepření vstupu albánským státním příslušníkům do členských států v roce 2023 poklesl o 12 % (z 15 265 v roce 2022 na 13 440 v roce 2023).

Počet rozhodnutí o navrácení vydaných v roce 2023 (17 415) se oproti roku 2022 (24 165) snížil o 28 %. V roce 2023 bylo oznámeno 8 235 návratů albánských státních příslušníků v porovnání s 10 020 v roce 2022 (pokles o 18 %). Míra navracení se mírně zvýšila z 41 % v roce 2022 na 47 % v roce 2023, což představuje pokračování pozitivního trendu z minulých let.

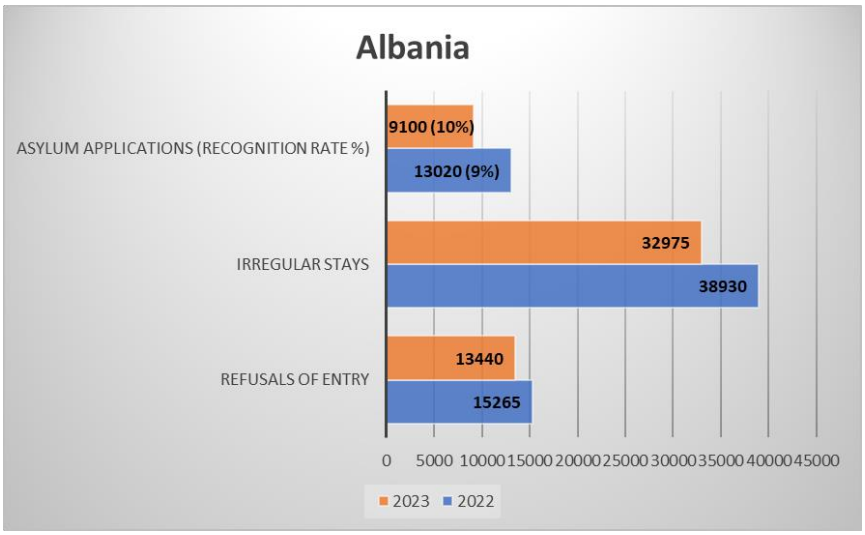

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

Albánie pokračovala v konstruktivní spolupráci při provádění akčního plánu EU pro západní Balkán. Albánie pokračovala v provádění meziodvětvové strategie integrované správy hranic na období 2021–2027 a souvisejícího akčního plánu na období 2021–2023. V květnu 2024 Albánie rovněž přijala novou národní strategii pro migraci na období 2024–2030 a související akční plán na období 2024–2026. Práce na těchto iniciativách se zaměřila na zvýšení kapacit v oblasti řízení migrace a na interinstitucionální a mezinárodní spolupráci, přičemž v této oblasti bylo realizováno šest projektů.

V oblasti migrace a správy hranic probíhají společné operace s Evropskou agenturou pro pobřežní a pohraniční stráž (Frontex). Albánie podepsala 15. září 2023 novou dohodu o postavení jednotek, která vstoupila v platnost v červnu 2024 a umožnila nová rozmístění důstojníků stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže agentury Frontex na hranicích Albánie se zeměmi mimo EU, a to vedle stávajících nasazených jednotek od roku 2019 a 2021 na pozemní hranici Albánie s Řeckem a námořní hranici s Itálií. Celkově členské státy informovaly o úzké spolupráci s Albánií. V Tiraně působí styčný úředník agentury Frontex s regionálním mandátem pro Albánii, Kosovo a Severní Makedonii.

V oblasti zpětného přebírání osob pokračovala Albánie v provádění dohody mezi EU a Albánií o zpětném přebírání osob a dvoustranných dohod o zpětném přebírání osob. Bylo vyřízeno 407 žádostí o zpětné převzetí albánských občanů z členských států EU (tj. o 33 více než v roce 2022). Celkově se uvádí, že Albánie spolupracuje s členskými státy v oblasti zpětného přebírání osob v uspokojivé míře. Pouze dva členské státy uvedly, že ačkoli se úsilí v oblasti navracení zvýšilo, může být zapotřebí dalšího úsilí ke zvýšení úrovně spolupráce.

V roce 2023 členské státy nepožadovaly žádnou další pomoc agentury Frontex, pokud jde o identifikaci a získávání cestovních dokladů pro předpokládané albánské státní příslušníky. V roce 2024 byl na základě výzvy agentury Frontex zemím západního Balkánu, aby se jako pozorovatelé účastnily zasedání pracovních skupin pro jednotlivé země řízených agenturou Frontex, udělen Albánii status pozorovatele v pracovní skupině pro Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Somálsko.

Albánie nadále spolupracovala s agenturou EUUA. V říjnu 2024 schválil albánský ministr druhý plán zastřešující tuto spolupráci na období 2024–2027.

4. Opatření přijatá v souvislosti s neopodstatněnými žádostmi o azyl

Albánie navázala na opatření přijatá v roce 2022 a uvedená v šesté zprávě v rámci mechanismu

pozastavení zrušení vízové povinnosti. Poté, co byl v roce 2022 přijat interinstitucionální akční plán „pro předcházení jevu hledání azylu ze strany albánských občanů v zemích Schengenu/EU“, začala jej Albánie v roce 2023 provádět, přičemž vycházela z předchozích kladných zkušeností s řešením tohoto jevu. Albánie rovněž pokračovala v provádění zvláštního dvoustranného akčního plánu pro řešení otázky albánských žadatelů o azyl ve Francii. Albánie rovněž pokračovala v posilování kontrol albánských občanů, kteří překračují hranice svého státu při cestách do schengenského prostoru. V rámci tohoto úsilí byl kladen zvláštní důraz na kontroly nezletilých osob cestujících do zahraničí, včetně notářsky ověřených prohlášení nezletilých osob na hranicích.

Albánie rovněž pokračovala v provádění akčního plánu pro řešení otázky nezletilých Albánců bez doprovodu v Itálii.

Albánská pohraniční a migrační policie rovněž intenzivně spolupracovala a vyměňovala si informace se svými protějšky v regionu, aby se vypořádala s jevem Albánských občanů cestujících přes sousední země s cílem požádat o azyl v EU, a vyhnout se tak podrobnému prověřování, kterému jsou albánští občané při cestách z Albánie vystaveni.

5. Občanství za investice

V šesté zprávě v rámci mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti bylo uvedeno, že v roce 2023 Albánie oznámila své rozhodnutí pozastavit iniciativu týkající se zavedení režimu občanství pro investory. Albánie skutečně nezavedla režim občanství pro investory a v této záležitosti nezaznamenala žádný nový vývoj. Komise bude tuto problematiku nadále sledovat.

6. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

V roce 2023 byla Albánie součástí 20 společných vyšetřovacích týmů, které se věnovaly boji proti různým kategoriím organizované trestné činnosti, zejména obchodování s drogami, praní peněz a počítačové kriminalitě. Obecně nabízela Albánie všem zúčastněným zemím dobrou úroveň spolupráce. V boji proti organizované trestné činnosti Albánie přikládá zvláštní význam spolupráci s donucovacími orgány EU a posiluje a prohlubuje spolupráci s partnerskými strukturami na regionální a mezinárodní úrovni. Tato spolupráce spočívala ve výměně policejních informací, pokud jde o vyšetřování trestných činů v oblasti omamných látek, nelegálního obchodu, praní peněz, hospodářské a finanční trestné činnosti, počítačové kriminality a závažných trestných činů, kdy byly informace vyměňovány zejména prostřednictvím Interpolu, Europolu a sítě CARIN. V roce 2023 vyslala Albánie do Europolu druhého styčného důstojníka.

V roce 2023 albánská státní policie zintenzivnila výměnu informací zvýšením počtu informací sdílených s mezinárodními partnery prostřednictvím SIENA.

Albánie je stále nejaktivnější třetí zemí, která se účastní platformy EMPACT. Albánská státní policie je jedním ze společných vedoucích představitelů operační akce pracovní skupiny pro převaděčství migrantů na západním Balkáně. Během vykazovaného období se albánská státní policie zúčastnila šesti dnů společné akce týkajících se převaděčství migrantů, obchodování s lidmi a obchodování se zbraněmi. Tyto operace a výměny informací s partnery přinesly kladné výsledky v oblasti zadržování a zatýkání pachatelů. Všechny výsledky dnů společné akce byly nahlášeny Europolu.

Spolupráce s agenturou CEPOL probíhá v rámci partnerství západního Balkánu proti trestné činnosti a terorismu. Během roku 2023 se na aktivitách agentury CEPOL v rámci tohoto projektu podílelo 52 zaměstnanců albánské státní policie z oddělení kriminální policie, pohraničního a migračního oddělení a ředitelství pro boj proti terorismu.

Albánie úspěšně provedla opatření stanovená ve společném akčním plánu pro boj proti terorismu v rámci jeho pěti cílů. První šestiměsíční zpráva o provádění za rok 2023 byla Komisi předložena v říjnu 2023.

Albánie pokračovala ve spolupráci s agenturou EUDA na základě pracovního ujednání z roku 2019 a v rámci projektu IPA8.

7. Doporučení

Albánie přijala opatření ke splnění většiny předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Sladit vízovou politiku Albánie se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena důslednější kontrola státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména ze zemí, které představují bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace, a to buď prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ (např. na hraničních přechodech), nebo prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, coby minimální dočasné opatření, které se od Albánie očekává.

b) Pokračovat v iniciativách zaměřených na řešení problému neopodstatněných žádostí o azyl v EU, zejména pokud jde o nezletilé osoby bez doprovodu, a posílit je.

BOSNA A HERCEGOVINA

1. Sbližování vízové politiky

Bosna a Hercegovina má bezvízový režim se sedmi zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU: Ázerbájdžán, Čína, Katar, Kuvajt, Rusko, Saúdská Arábie (sezónní režim) a Turecko.

V zájmu dalšího sladění s vízovou politikou EU zavedla Bosna a Hercegovina v září 2023 vízovou povinnost pro občany Bahrajnu a v březnu 2024 pro občany Ománu, čímž zkrátila svůj seznam bezvízových režimů, které nejsou v souladu s vízovou politikou EU. Bosna a Hercegovina však také obnovila sezónní tříměsíční bezvízový režim pro občany Saúdské Arábie, a to od června do září 2024 na dobu maximálně 30 dnů.

Nedostatečné sladění vízové politiky Bosny a Hercegoviny s vízovou politikou EU přispívá ke zvyšování rizika nelegální migrace do EU přes západobalkánskou trasu. Komise očekává, že Bosna a Hercegovina dosáhne dalšího pokroku ve sbližování vízové politiky a že v souvislosti s programem reforem Bosny a Hercegoviny v rámci plánu růstu budou přijaty striktní závazky. Až do úplného sladění je nezbytným dočasným minimálním opatřením provádění důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří přicházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2023 podali státní příslušníci Bosny a Hercegoviny v členských státech 1 620 žádostí o mezinárodní ochranu, což je o 28 % méně než v roce 2022 (kdy jich bylo podáno 2 245); pozitivní trend poklesu od roku 2021 tak pokračuje. Míra uznaných žádostí klesla z 8 % v roce 2022 na 6 % v roce 2023.

V roce 2023 členské státy oznámily 20 případů neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Bosny a Hercegoviny na vnějších hranicích EU, zatímco v roce 2022 jich bylo 22. V roce 2023 počet státních příslušníků Bosny a Hercegoviny, u nichž bylo zjištěno, že neoprávněně pobývají v členských státech, klesl o 23 %, přičemž v roce 2023 se jednalo o 3 790 neoprávněných pobytů oproti 4 930 případům v roce 2022. Počet případů odepření vstupu v roce 2023 znatelně klesl (o 24 %), a to z 5 265 případů v roce 2022 na 3 985 případů v roce 2023.

Počet rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům Bosny a Hercegoviny (2 430 v roce 2023 oproti 2 885 v roce 2022) klesl o 16 % a počet navrácených osob (1 210 v roce 2023 oproti 1 280 v roce 2022) o 5 %. Míra navracení dále rostla, a to ze 44 % v roce 2022 na 50 % v roce 2023.

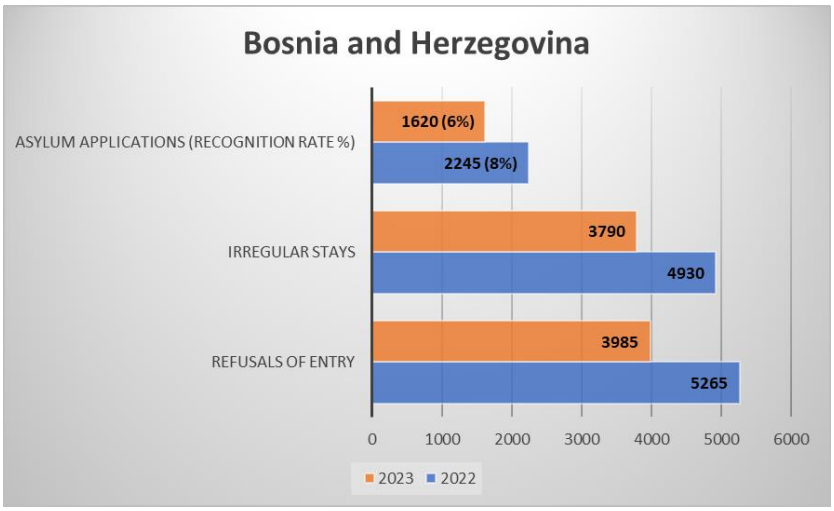

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

V září 2023 vstoupil v platnost nový zákon o cizincích. Bosna a Hercegovina provádí svůj akční plán v oblasti migrace a azylu na období 2021–2025 a strategii a akční plán na integrovanou správu hranic na období 2019–2023. Od poloviny roku 2024 se čekalo na přijetí nové strategie integrované správy hranic na období 2024–2029. Návrh zákona o ochraně hranic, jehož cílem je sladění s *acquis* EU, má být přijat v polovině roku 2024.

Jednání mezi Bosnou a Hercegovinou a Evropskou komisí ohledně dohody o postavení jednotek agentury Frontex byla zahájena v únoru 2024 a dokončena v září 2024. Dohoda bude podepsána v nejbližší době. Styčný důstojník agentury Frontex se sídlem v Bělehradě nadále působí také pro území Bosny a Hercegoviny.

Bosna a Hercegovina pokračovala v celkově úzké spolupráci v oblasti zpětného přebírání osob na základě dohody s EU, která je účinně prováděna, pokud jde o většinu členských států. Některé členské státy poukázaly na nedostatečnou spolupráci Bosny a Hercegoviny při zpětném přebírání osob v roce 2023 (i přes zlepšení od roku 2022), což vyústilo v kladné vyřízení 55 % žádostí.

Navzdory celkovému poklesu počtu neoprávněného překročení hranic do EU přes západobalkánskou trasu zaznamenala dílčí trasa z Bosny a Hercegoviny do Chorvatska rostoucí trend, přičemž v prvních devíti měsících roku 2024 došlo ke zhruba o 30 % vyššímu počtu překročení hranic než ve stejném období roku 2023. V prvních devíti měsících roku 2024 bylo téměř 90 % všech neoprávněných překročení hranic na západobalkánské trase zaznamenáno na této hranici. Po uzavření dílčí trasy ze Srbska do Maďarska přesunuly zločinecké sítě své operace na trasu z Bosny a Hercegoviny do Chorvatska.

Počet nelegálních migrantů zachycených orgány Bosny a Hercegoviny v roce 2023 se oproti roku 2022 zvýšil o 25 %. Nejpočetněji byli zastoupeni občané Afghánistánu, Maroka, Sýrie, Pákistánu, Turecka (včetně těch, kteří využívají možnosti cestovat do Bosny a Hercegoviny bez víz), Bangladéše a Íránu.

Chorvatsko, které jako jediný členský stát hraničí s Bosnou a Hercegovinou, je nelegálními vstupy obzvláště postiženo. Chorvatsko intenzivně spolupracuje na správě hranic s Bosnou a Hercegovinou, a to i prostřednictvím společných hlídek. Obě země se rovněž podílejí na činnosti Europolem podporované pracovní skupiny ZeBRA, která se zaměřuje na skupiny organizované trestné činnosti zapojené do převaděčství migrantů. Ostatní členské státy EU rovněž poskytly Bosně a Hercegovině podporu v oblasti migrace a správy hranic, včetně odborné přípravy (např. v oblasti používání

biometrických údajů) a technických odborných znalostí pro nadcházející zavedení systému předběžných informací (API) o cestujících a jmenné evidence cestujících (PNR) a databáze dokladů, která má zlepšit odhalování padělaných nebo pozměněných dokladů (obě tyto činnosti probíhají).

Bosna a Hercegovina pokračovala v plodné spolupráci s Agenturou Evropské unie pro azyl (EUAA), ačkoli plán na období 2024–2025 ještě nebyl přijat.

4. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

Bosna a Hercegovina pokračovala ve své spolupráci s Europolem. V červnu 2023 bylo zprovozněno kontaktní místo a v červenci byl do Haagu vyslán styčný důstojník. Jedná se o důležitý krok. Od té doby Bosna a Hercegovina využívá produkty a služby Europolu stále častěji a intenzivně si vyměňuje informace prostřednictvím komunikačního systému SIENA, zejména v oblasti boje proti obchodování s drogami, finanční trestné činnosti, boje proti organizovanému zločinu, převaděčství migrantů a předcházení terorismu. Bosna a Hercegovina zintenzivnila svou účast v programu EMPACT a v roce 2023 uskutečnila 12 operačních akcí. Intenzivní spolupráce v oblasti boje proti obchodování se zbraněmi a střelivem probíhala prostřednictvím platformy EMPACT v rámci priority pro palné zbraně. Pokračovala také spolupráce s členskými státy EU prostřednictvím Interpolu.

Bosna a Hercegovina pokračovala v provádění své protiteroristické strategie na období 2021–2026. Akční plány byly přijaty na všech úrovních veřejné správy v roce 2023. Pokročilo provádění dvoustranného ujednání s EU v rámci společného akčního plánu pro boj proti terorismu.

Strategie boje proti terorismu a násilnému extremismu je v platnosti od listopadu 2022 a akční plány byly přijaty v roce 2023. V únoru 2024 přijala Bosna a Hercegovina zákon o boji proti praní peněz a financování terorismu, který vylepšuje ustanovení týkající se posuzování rizik a stanoví stálý koordinační subjekt, jehož cílem je sladit právní předpisy s *acquis* EU, jakož i posoudit rizika pro boj proti praní peněz a financování terorismu v oblasti virtuálních aktiv a akční plán na období 2024–2027.

Bosna a Hercegovina pokračovala ve své spolupráci s agenturou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Doporučení

Bosna a Hercegovina přijala určitá opatření ke splnění předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Sladit vízovou politiku Bosny a Hercegoviny se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena další bezpečnostní opatření včetně důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména ze zemí, které představují bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace, a to buď prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ (např. na hraničních přechodech), nebo prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, jako minimální dočasné opatření, které se od Bosny a Hercegoviny očekává.

b) Urychleně vyjednat, podepsat a ratifikovat dohodu s EU o postavení jednotek agentury Frontex.

c) Zlepšit koordinaci správy hranic, naléhavě řešit problém nedovoleného překračování hranic na dílčí trase procházející přes Bosnu a Hercegovinu.

MOLDAVSKÁ REPUBLIKA

1. Sladění vízového režimu

Moldavsko má bezvízový režim s jedenácti zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU: Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Katar, Kazachstán, Kuba, Kyrgyzstán, Rusko, Tádžikistán, Turecko a Uzbekistán.

V roce 2023 nedošlo k žádnému pokroku směrem k většímu sladění s vízovou politikou EU, ale v dubnu 2024 byla ukončena dohoda mezi Moldavskem a Ekvádorem o bezvízovém styku. Ve svém příspěvku k přípravě této zprávy Moldavsko prohlásilo, že do data přistoupení plně sladí svou vízovou politiku s vízovou politikou EU.

Komise od Moldavska očekává další pokrok v oblasti sbližování vízové politiky. Až do úplného sladění by bylo minimálním dočasným opatřením, které by se od Moldavska očekávalo, provádění důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří pocházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných moldavskými státními příslušníky v členských státech se mezi lety 2022 a 2023 snížil o 29 %, přičemž v roce 2022 bylo podáno 8 385 žádostí oproti 5 945 žádostem v roce 2023. V roce 2023 činila míra uznaných žádostí 3 %, přičemž v roce 2022 byla 2 %.

V roce 2023 byl počet pokusů moldavských státních příslušníků o nedovolené překročení vnějších hranic EU nadále nízký (20 pokusů, přičemž v roce 2022 se jednalo o 29 pokusů). Počet moldavských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, klesl ze 45 835 v roce 2022 na 40 170 v roce 2023 (pokles o 12 %). V roce 2023 činil počet moldavských státních příslušníků, kterým byl odepřen vstup do členských států, 9 805, což je o 26 % více než v roce 2022 (7 785).

V roce 2023 zůstal počet rozhodnutí o navrácení vydaných moldavským státním příslušníkům stabilní (9 120 v roce 2023 oproti 9 125 v roce 2022), zatímco počet případů navrácení vzrostl o 37,5 % (3 610 v roce 2023 oproti 2 725 v roce 2022), což přispělo k vyšší míře navracení, která v roce 2023 činila 40 %, přičemž v roce 2022 činila 29 %.

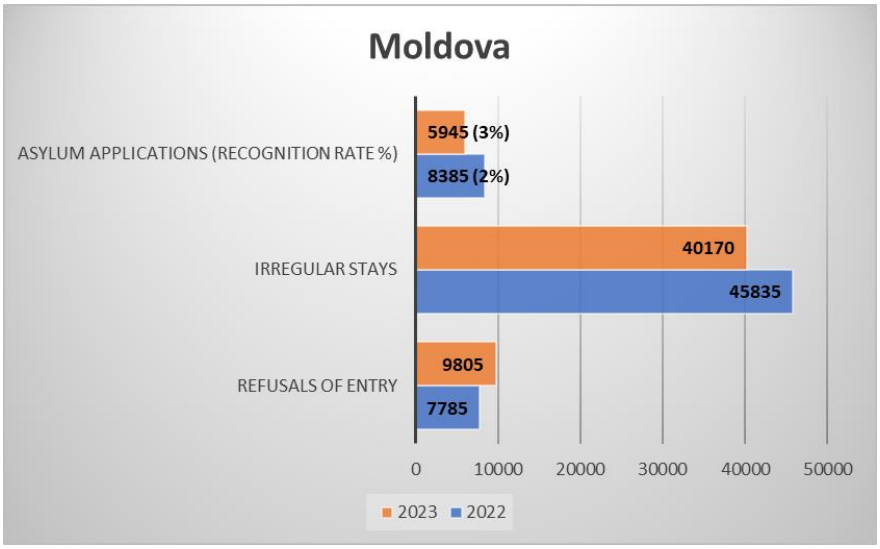

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

Moldavsko pokračovalo v podpoře mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti přeshraniční trestné činnosti v rámci platformy EMPACT. Moldavsko pokračovalo v úzké spolupráci s různými aktéry EU – agenturou Frontex, Europol, CEPOL, EUDA a misí Evropské unie pro pomoc na hranicích pro Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM) – a to i prostřednictvím Centra EU na podporu vnitřní bezpečnosti a správy hranic v Moldavsku.

V oblasti správy hranic pokračovalo Moldavsko v roce 2023 v posílené spolupráci s agenturou Frontex na základě dohody o postavení jednotek z března 2022, která agentuře umožňuje vyslat příslušníky stálého útvaru Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž s výkonnými pravomocemi. Mezi konkrétní výstupy patřily Společné operace Moldavsko 2023 (ukončeno) a 2024 (probíhá) na vzdušných hranicích (letiště Kišiněv) a pozemních hranicích s Rumunskem a Ukrajinou. Jedná se o první dohodu o postavení jednotek a první společnou operaci s výkonnými pravomocemi v zemi Východního partnerství. Pravidelná výměna informací a sdílení zpravodajských informací probíhá prostřednictvím regionální platformy Síť pro analýzu rizik v rámci Východního partnerství (EaP-RAN), kterou vede agentura Frontex. Kromě toho bylo na delší dobu na vybraná letiště v EU vysláno deset moldavských pozorovatelů. Na základě dvoustranného plánu spolupráce na období 2022–2024 byly mezi Moldavskem a agenturou Frontex zahájeny iniciativy související s budováním kapacit integrované správy hranic.

Od července 2022 byl styčný důstojník agentury Frontex pro země Východního partnerství, který měl původně sídlit v Kyjevě, dočasně vyslán do Kišiněva.

Pokračovala také dvoustranná spolupráce s členskými státy EU, včetně nasazení moldavských pracovníků pohraniční policie na letišti jednoho z členských států EU a na vnější pozemní hranici dalšího členského státu EU, poskytování školení, technických odborných znalostí a značného množství technického vybavení v rámci projektů financovaných EU.

V roce 2023 byly vnitrostátním orgánům přerozděleny 4 miliony EUR v rámci projektu financovaného EU, který se zabývá dopady krize spojené s vysídlováním, s cílem posílit kapacity místní správy hranic prostřednictvím poskytnutí vybavení, infrastruktury a příslušného výcviku.

Spolupráce Moldavska v oblasti zpětného přebírání osob a navracení byla agenturou Frontex i řadou členských států hodnocena jako vynikající. Cestovní doklady byly poskytnuty rychle a efektivně. Moldavské orgány rovněž nabídly plnou a účinnou spolupráci při návratových operacích, včetně charterových letů. V listopadu 2023 absolvovaly moldavské eskorty výcvik v rámci sběrné návratové operace, aby se mohly od roku 2024 této operační činnosti účastnit.

4. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

V oblasti bezpečnosti muselo Moldavsko v roce 2023 již druhý rok po sobě čelit vedlejším účinkům ruské útočné války proti Ukrajině, stejně jako zvýšenému počtu hybridních válek, útokům na kybernetickou bezpečnost a různým formám přeshraniční trestné činnosti. V roce 2024 Moldavsko nadále čelilo bezprecedentnímu zahraničnímu vměšování ze strany Ruska a jeho prostředníků, zejména v souvislosti s prezidentskými volbami v roce 2024 a referendem o vstupu do EU.

V roce 2023 se spolupráce mezi EU a Moldavskem v oblasti bezpečnosti nadále prohlubovala. Jedním z prvků této spolupráce bylo Centrum na podporu vnitřní bezpečnosti a správy hranic v Moldavsku (dále též „Centrum EU pro bezpečnost“), jehož činnost byla zahájena v roce 2022. V roce 2023 se

Centrum EU pro bezpečnost zabývalo těmito prioritními oblastmi: boj proti terorismu a násilnému extremismu, hybridním hrozbám a obchodování s drogami. V květnu 2023 byla zahájena civilní mise partnerství SBOP – EU (EUPM). Jejím úkolem je zvýšit odolnost moldavského bezpečnostního sektoru v oblasti krizového řízení a hybridních hrozeb. Kromě poradenství a výcviku má mise k dispozici projektovou skupinu, která nabízí cílenou operační podporu.

Spolupráce s Europolem pokračovala a Moldavsko bylo vyzváno, aby i nadále využívalo stávající nástroje. Do sídla Europolu byl vyslán moldavský styčný důstojník a od března 2023 v Moldavsku působí vybraní důstojníci Europolu, kteří poskytují operační podporu a vyměňují si osvědčené postupy, zejména v oblasti přeshraniční organizované trestné činnosti. Operační akce zaměřené proti palným zbraním, drogám a obchodování s lidmi byly prováděny společně s Europolem v rámci platformy EMPACT a Centra EU pro bezpečnost. Moldavsko využilo metodiku Europolu pro posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (SOCTA) k vytvoření vnitrostátního posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v letech 2022–2023. Výměna informací s Europolem se v roce 2023 zintenzivnila. Moldavsko v současné době provádí operační akční plány v rámci platformy EMPACT na období 2024–2025.

Od března 2023 do března 2024 provádělo pět společných vyšetřovacích týmů složených z moldavských pracovníků a pracovníků členských států EU za účasti Eurojustu operační akce v Moldavsku i v dotčených členských státech EU. V červenci 2023 jmenovalo Moldavsko styčného státního zástupce u Eurojustu na dobu šesti měsíců, která byla následně prodloužena do 31. července 2024.

V roce 2023 probíhala v Moldavsku velmi intenzivní výměna informací s Interpolem. Agentura rovněž uskutečnila řadu vzdělávacích programů pro moldavské policisty.

Pokračovala dvoustranná spolupráce s členskými státy EU. Pomoc Moldavsku zahrnovala školení v oblasti vymáhání práva, poskytnutí technických odborných znalostí, sdílení poznatků a dodání specializovaného softwaru. Tři členské státy EU spolupracovaly s Moldavskem v rámci spolupráce se Střediskem pro vymáhání práva v jihovýchodní Evropě (SELEC), přičemž donucovací a bezpečnostní orgány provedly řadu společných akcí/vyšetřování.

V oblasti boje proti korupci vstoupil v říjnu 2023 v platnost nový zákon o ochraně oznamovatelů korupce a v prosinci 2023 Moldavsko přijalo národní program integrity a boje proti korupci na období 2024–2028.

Moldavsko pokračovalo ve spolupráci s agenturou EUDA na základě memoranda o porozumění z roku 2012 a v rámci projektu EU4MD II.

5. Doporučení

Moldavsko přijalo opatření ke splnění předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Sladit vízovou politiku Moldavska se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU, zejména pokud jde o země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní riziko.

b) Pokračovat v úsilí týkajícím se boje proti organizované trestné činnosti se zvláštním důrazem na potírání pašování palných zbraní a drog, boj proti obchodování s lidmi a finanční aspekty organizované trestné činnosti.

ČERNÁ HORA

1. Sbližování vízových politik

Černá Hora má bezvízový režim s jedenácti zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU, z nichž sedm je od vízové povinnosti trvale osvobozeno (Ázerbájdžán, Bělorusko, Čína[29], Katar, Kuvajt, Rusko[30], Turecko) a čtyři země mají sezónní bezvízový styk pro vstup do Černé Hory z turistických důvodů v období od dubna do října (Arménie, Egypt, Kazachstán, Saúdská Arábie).

Sezónní bezvízový styk zavedený v dubnu 2023 s Arménií, Egyptem, Kazachstánem, Saúdskou Arábií a Uzbekistánem přestal platit 31. října 2023. Všechna zrušení vízové povinnosti kromě toho pro Uzbekistán byla obnovena v roce 2024 a platí od 1. května do 31. října 2024. Sezónní bezvízový styk umožňuje občanům čtyř výše uvedených zemí za určitých podmínek vstup do Černé Hory bez víza po dobu 30 dnů. Dále byl zaveden sezónní bezvízový styk na dobu maximálně 10 dnů pro některé státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou držiteli povolení k pobytu ve Spojených arabských emirátech po dobu nejméně tří let.

Nedostatečné sladění politiky Černé Hory s vízovou politikou EU přispívá ke zvyšování rizika nelegální migrace do EU přes západní Balkán. Komise od Černé Hory očekává další pokrok v oblasti sbližování vízové politiky. V rámci svého programu reforem, který je součástí plánu růstu, se Černá Hora zavázala, že se dále přizpůsobí seznamu zemí s vízovou povinností sestavenému EU, docílí interoperability mezi svými systémy a databázemi, které používá ve stávajícím systému schvalování víz, začne pracovat na shromažďování biometrických údajů a zavede dodatečná bezpečnostní opatření pro účely kontroly státních příslušníků třetích zemí, kteří přijíždějí bez víz.

Až do úplného sladění by bylo minimálním dočasným opatřením, které by se od Černé Hory očekávalo, provádění důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří pocházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných černohorskými státními příslušníky v členských státech mezi lety 2022 a 2023 klesl o 11 %, přičemž v roce 2023 bylo podáno 375 žádostí ve srovnání se 420 žádostmi v roce 2022. Míra uznaných žádostí, která v roce 2023 činila 3 %, zůstala v porovnání s předchozím rokem stabilní (4%).

Členské státy oznámily v roce 2023 čtyři případy neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Černé Hory, přičemž v roce 2022 byl zaznamenán jeden případ. Počet černohorských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, v roce 2023 klesl o 12 % (z 1 100 v roce 2022 na 970 v roce 2023). V roce 2023 počet případů odepření vstupu černohorským státním příslušníkům do členských států klesl o 29,5 % (v roce 2023 se jednalo o 370 případů ve srovnání s 525 případy v roce 2022).

---

29 Státní příslušníci Číny s platným cestovním dokladem mohou v Černé Hoře pobývat až 30 dní jako organizovaná turistická skupina, která společně vstoupí, pobude v Černé Hoře a opustí ji, pokud mají doklad o zaplaceném turistickém zájezdu a doklad o zajištěném návratu do země původu nebo tranzitu.

30 Státní příslušníci Běloruska a Ruska mohou v Černé Hoře pobývat až 30 dní na základě platného cestovního dokladu vydaného těmito zeměmi.

Počet rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům země se snížil o 7 % (425 v roce 2023 oproti 465 v roce 2022) a počet navrácených osob klesl o 26 % (215 v roce 2023 oproti 290 v roce 2022). Míra navracení klesla z 62 % v roce 2022 na 51 % v roce 2023, což kladně proměnilo trend posledních let.

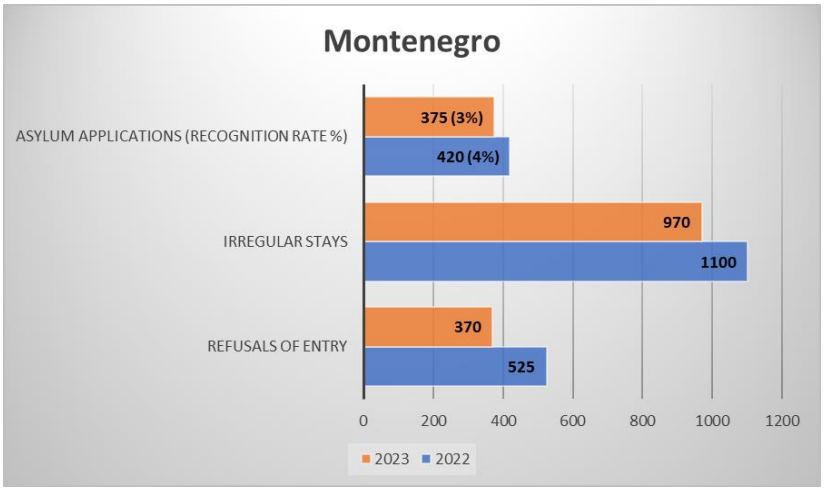

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

V oblasti zpětného přebírání osob spolupracovala Černá Hora s EU uspokojivě. V roce 2023 nebyly hlášeny žádné problémy a členské státy nepředložily žádnou žádost týkající se určování totožnosti a získávání cestovních dokladů, neboť příslušná ustanovení dohody o zpětném přebírání osob mezi EU a Černou Horou jsou považována za nadále účinně prováděná a agentura Frontex v tomto ohledu nevyžaduje žádnou další pomoc.

V návaznosti na každoroční výzvu agentury Frontex partnerským institucím ze západního Balkánu, aby se jako pozorovatelé účastnily zasedání pracovních skupin pro jednotlivé země řízených agenturou Frontex[31], byl Černé Hoře udělen status pozorovatele v pracovních skupinách pro Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Irák.

Úzká spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob byla zaznamenána také se třetími zeměmi západního Balkánu. Černá Hora nemá v současné době uzavřenou dohodu o zpětném přebírání osob s žádnou z hlavních zemí původu migrantů, a to navzdory nedávno vyvinutému informačnímu úsilí.

Pokud jde o spolupráci s agenturou Frontex, byla v květnu 2023 podepsána nová dohoda o postavení jednotek mezi Černou Horou a Evropskou unií, která se týkala operačních činností agentury Frontex. Dohoda umožňuje organizaci společných operací a nasazení týmů agentury Frontex pro správu hranic v Černé Hoře. To zahrnuje provádění operačních činností na jakémkoli hraničním přechodu a kdekoli na území Černé Hory (nejen na vnější hranici EU, jak tomu bylo dříve), kde příslušníci stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže pracují společně s příslušníky pohraniční policie Černé Hory a plní úkoly v oblasti ochrany hranic s možností uplatňovat výkonné pravomoci. V současné době probíhá pracovní ujednání, jehož cílem je vymezit řízení v oblasti využívání rámce EUROSUR pro operační činnosti. Provádění nové dohody bylo zahájeno 1. listopadu 2023 prostřednictvím rozšířené

[31] Zvláštní zasedání zaměřená na třetí země jsou složena ze zástupců členských států, kteří jim též předsedají (spolu se zástupci agentury Frontex), jejichž účelem je výměna informací v oblasti navracení.

společné operace „Společná operace na území Černé Hory 2023“ Společná operace 2024 doplňuje možnost ad-hoc zprovoznění pozemních a námořních hraničních přechodů ve spolupráci s agenturou Frontex.

Úzká spolupráce s agenturou Frontex dále posílila kapacitu černohorského koordinačního centra. Dále bylo vylepšeno vnitřní uspořádání černohorského koordinačního centra a pořízena četná vozidla a hlídkové čluny, čímž se zvýšila operační kapacita centra.

Černá Hora pokračovala v provádění své strategie integrované správy hranic a svého schengenského akčního plánu. V souladu se schengenským akčním plánem pokračovala postupná modernizace zařízení pro správu hranic.

Černá Hora pokračovala ve spolupráci s agenturou EUAA v rámci společného plánu na rok 2021, jehož platnost byla prodloužena až do uzavření dalšího plánu. Posouzení potřeb pro druhý plán proběhlo na jaře 2024. Intenzivní spolupráce mezi Černou Horou a agenturou EUAA již přinesla významné výsledky díky provádění plánu a má se za to, že posílila černohorský azylový systém.

Pokud jde o další práci v oblasti azylu, Černá Hora pracuje na vytvoření systému elektronické identifikace a registrace migrantů prostřednictvím projektu „Individuální opatření pro posílení kapacity integrované správy hranic v Černé Hoře“, který financuje EU a provádí IOM.

4. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

Černá Hora pokračovala v aktivní spolupráci s Interpolem, Europolem, agenturou CEPOL a členskými státy EU. Na poli mezinárodní policejní spolupráce s Europolem se úsilí v roce 2023 zaměřovalo na boj proti mezinárodnímu obchodování s kokainem a skupinám organizované trestné činnosti, včetně závažných trestných činů a korupce. V roce 2023 se Černá Hora účastnila 54 operačních akcí v rámci 10 operačních akčních plánů platformy EMPACT. Pokračovala pravidelná výměna informací s Europolem prostřednictvím aplikace SIENA. Od roku 2015 působí v ústředí Europolu vyslaný styčný důstojník z Černé Hory.

Za účelem rozpracování analytických údajů a zpravodajských informací týkajících se převaděčských sítí byla v rámci oddělení pro zpravodajské záležitosti a analýzu rizik při pohraniční policii zřízena skupina pro potírání obchodování s lidmi a přeshraniční trestnou činnost. V roce 2023 zahájila pohraniční policie ve spolupráci s příslušnými státními zástupci a kriminální policií operativně-vyšetřovací akce, které vedly k otevření několika nových případů v rámci kanálu SIENA zaměřených na vyšetřování převaděčských skupin migrantů působících na území Černé Hory.

Černá Hora pokračovala v provádění opatření prováděcí dohody mezi EU a Černou Horou v rámci společného akčního plánu pro boj proti terorismu v oblasti západního Balkánu.

V listopadu 2023 byla podepsána aktualizovaná dvoustranná dohoda mezi Černou Horou a EU o provádění společného akčního plánu partnerských zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu. Černá Hora pokračuje v provádění společných aktivit jednotlivých západobalkánských partnerů zaměřených na boj proti terorismu.

Černá Hora pokračovala ve své spolupráci s agenturou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Režimy občanství pro investory

Jak bylo uvedeno v šesté zprávě v rámci mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti, černohorský režim udělování občanství investorům byl ukončen k 31. prosinci 2022, černohorské orgány nicméně nadále zpracovávaly žádosti o občanství podané před datem ukončení.

Černá Hora v roce 2023 zpracovala 423 žádostí (pro 423 žadatelů a 927 rodinných příslušníků) a udělila občanství 701 osobám. Z těchto 701 osob má 396 občanství Ruské federace a 65 občanství Čínské lidové republiky. Občanství bylo uděleno osobám, které mají státní příslušnost jiných třetích zemí s vízovou povinností (Jihoafrická republika, Turecko, Libanon, Pákistán, Indie, Bělorusko, Filipíny, Indonésie, Kambodža, Kazachstán, Malajsie, Nigérie, Saúdská Arábie, Tunisko, Uzbekistán). Černá Hora oznámila, že u všech osob, u nichž se následně zjistí, že jim bylo uděleno černohorské občanství a jsou na seznamu osob, na které se vztahují mezinárodní omezující opatření, se vláda zavazuje zahájit řízení o pozbytí černohorského občanství na základě zákona.

Komise bude i nadále sledovat vývoj v této oblasti, dokud nebudou zpracovány všechny nevyřízené žádosti.

6. Doporučení

Černá Hora přijala opatření ke splnění předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Sladit vízovou politiku Černé Hory se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena další bezpečnostní opatření včetně důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména ze zemí, které představují bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace, a to buď prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ (např. na hraničních přechodech), nebo prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, co minimální dočasné opatření, které se od Černé Hory očekává.

b) Zajistit, aby nevyřízené žádosti v rámci nedávno ukončeného režimu udělování občanství investorům byly prověřovány a zpracovávány v souladu s nejvyššími možnými bezpečnostními standardy a aby občanství udělené prostřednictvím tohoto režimu osobám, na které se vztahují mezinárodní omezující opatření, bylo odebráno.

SEVERNÍ MAKEDONIE

1. Sbližování vízové politiky

Pro Severní Makedonii nadále existuje pouze jedna třetí země, se kterou má bezvízový styk a která má vízovou povinnost vůči EU, a tou je Turecko. Tato situace se oproti tomu, co je uvedeno v šesté zprávě v rámci mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti, nezměnila. Všechna další opatření přijatá v roce 2023 za účelem dosažení pokroku v oblasti sbližování vízové politiky byla zachována i v roce 2024. Zejména to, že v lednu 2023 Severní Makedonie znovu zavedla vízovou povinnost pro státní příslušníky Botswany a Kuby. V březnu 2023 skončila platnost rozhodnutí dočasně povolit státním příslušníkům Ázerbájdžánu vstup do Severní Makedonie bez víza a již nebyla prodloužena.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2023 vzrostl počet žádostí o mezinárodní ochranu v členských státech podaných státními příslušníky Severní Makedonie o 2 %, přičemž v roce 2023 bylo podáno 6 855 žádostí ve srovnání s 6 715 žádostmi v roce 2022. Míra uznaných žádostí činila 1 % (oproti 2 % v roce 2022).

V roce 2023 bylo na úrovni EU oznámeno dvanáct případů neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Severní Makedonie, zatímco v roce 2022 jich bylo devět. V roce 2023 byl počet státních příslušníků Severní Makedonie, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, v porovnání s předchozím rokem stabilní, přičemž v roce 2023 se jednalo o 7 055 případů neoprávněného pobytu v porovnání se 7 035 případy v roce 2022. Počet případů odepření vstupu se snížil o 19 %, a to z 3 080 případů v roce 2022 na 2 495 případů v roce 2023.

V loňském roce došlo poprvé k poklesu počtu rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům Severní Makedonie (3 015 v roce 2023 oproti 3 150 v roce 2022, což představuje pokles o 4 %), zatímco počet navrácených osob se zvýšil o 20,5 % (1 965 osob v roce 2023 oproti 1 630 osobám v roce 2022). Členské státy informovaly o dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob a míra navracení se v roce 2023 zvýšila na 65 % návratů, přičemž v roce 2022 činila 52 %.

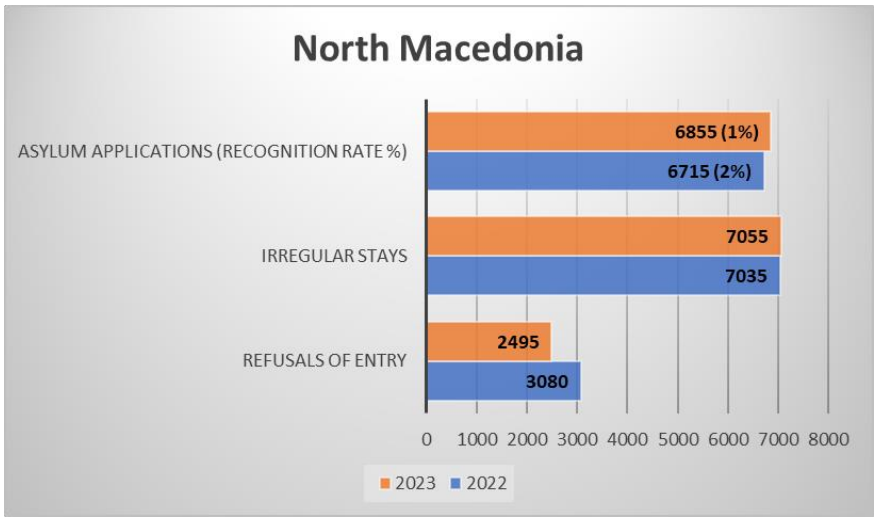

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

V návaznosti na dohodu o postavení jednotek z roku 2022 je spolupráce mezi Severní Makedonií a agenturou Frontex v oblasti správy hranic na vysoké úrovni, aniž by ve sledovaném období došlo ke změnám (v roce 2023 byli do Severní Makedonie na základě dohody vysláni příslušníci agentury

Frontex). Provádění dohody o postavení jednotek probíhá hladce prostřednictvím „Společné operace Severní Makedonie“ agentury Frontex. Makedonie se pravidelně účastní i dalších společných operací agentury Frontex a dnů společné akce.

Celkově členské státy uváděly dobrou spolupráci v oblasti správy hranic a zpětného přebírání osob, a to i přesto, že výkonnost na pozemních hranicích by se mohla zvýšit a zpětné přebírání osob by se mohlo zlepšit jak z hlediska výsledků, tak z hlediska načasování.

V roce 2023 členské státy nepožadovaly od agentury Frontex žádnou další pomoc při určování totožnosti a získávání cestovních dokladů. To by mohlo svědčit o tom, že příslušné aspekty dohody mezi EU a Severní Makedonií o zpětném přebírání osob jsou prováděny účinně. V návaznosti na každoroční výzvu agentury Frontex partnerským institucím ze západního Balkánu, aby se jako pozorovatelé účastnily zasedání pracovních skupin pro jednotlivé země řízených agenturou Frontex, byl Severní Makedonii udělen status pozorovatele v pracovních skupinách pro Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Irák.

Třetí generace plánu spolupráce dohodnutého mezi agenturou EUAA a Severní Makedonií na období 2023–2025 je v platnosti a zůstává důležitým nástrojem pro posílení azylového a přijímacího systému.

V říjnu 2024 se Severní Makedonie připojila k Evropské migrační síti (síť odborníků EU na migraci a azyl) jako pozorovatelská země.

4. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

Úroveň spolupráce a výměny informací s Europolem je dobrá a během roku 2023 se zintenzivnila. Od roku 2015 je v Europolu nasazen vyslaný styčný důstojník ze Severní Makedonie. Severomakedonské donucovací orgány poskytují informace o zabavených zbraních a zatčených podezřelých osobách, jakož i zpětnou vazbu, pokud jsou o to požádány v souvislosti s operativními činnostmi. Severní Makedonie se také účastní platformy EMPACT.

Během roku 2023 docházelo k pravidelné výměně informací podle oblastí trestné činnosti mezi Severní Makedonií a Europolem výrazně častěji než v roce 2022. Zintenzivnila se také výměna informací prostřednictvím kanálu SIENA a CT-SIENA (v druhém případě o 38 % oproti roku 2022). Severní Makedonie se nadále účastnila analytických projektů Europolu zahájených v předchozích letech a v letech 2023–2024 se připojila ke třem dalším projektům.

Styčný důstojník Severní Makedonie přidělený k Europolu se v daném období aktivně účastnil týdenních schůzek týkajících se boje proti terorismu.

Severní Makedonie pokračovala ve spolupráci s agenturou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Režimy občanství pro investory

Zákon o občanství Severní Makedonie umožňuje bez jakýchkoli předchozích požadavků na pobyt získat občanství osobám, které pro zemi představují „zvláštní hospodářský zájem“. V letech 2023 a 2024 nebyly provedeny žádné změny tohoto zákona. V roce 2023 nebylo rozhodnuto o žádné žádosti o udělení občanství spojeného se zvláštním hospodářským zájmem, zatímco bylo podáno pět žádostí, jejichž posuzování probíhá. Komise znovu zdůrazňuje, že provádění tohoto zákona by nemělo vést k systematickému udělování občanství výměnou za investice, neboť to může být využito k obcházení postupu získání krátkodobých víz EU a hloubkového posouzení možných individuálních migračních a bezpečnostních rizik, s nimiž je tento postup spojen, a může tak mít dopad na bezvízový režim.

6. Doporučení

Severní Makedonie přijala opatření ke splnění většiny předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Dokončit úplné sladění vízové politiky Severní Makedonie se seznamem zemí EU s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena důslednější kontrola státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, a to buď prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ (např. na hraničních přechodech), nebo prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, coby minimální dočasné opatření, které se od Severní Makedonie očekává.

b) Zajistit, aby žádosti o občanství podle zákona o „zvláštních hospodářských zájmech“ byly vyřizovány s prováděním důkladných prověrek žadatelů, a neumožňovat systematické získávání občanství z důvodu zvláštního hospodářského zájmu.

SRBSKO

1. Sbližování vízových politik

Srbsko má bezvízový režim se šestnácti zeměmi, které jsou na seznamu zemí s vízovou povinností sestaveném EU: Arménie, Ázerbájdžán, Bahrajn, Bělorusko, Čína, Indonésie, Jamajka, Katar, Kazachstán, Kuvajt, Kyrgyzstán, Mongolsko, Omán, Rusko, Surinam a Turecko.

Ve snaze lépe sladit svou vízovou politiku s politikou EU se Srbsko rozhodlo zavést od října 2022 do dubna 2023 bezvízový režim pro občany Bolívie, Burundi, Guineje-Bissau, Kuby, Indie a Tuniska.

V listopadu 2023 přijalo Srbsko „plán harmonizace vízového režimu s vízovou politikou EU“, v němž se uvádí, že slaďování týkající se zemí, které mají v EU vízovou povinnost, proběhne jeden rok nebo šest měsíců před vstupem Srbska do EU. Jelikož však nedostatečné sladění vízové politiky přispívá ke zvyšování rizika nelegální migrace do EU na západobalkánské trase, Komise očekává, že Srbsko dosáhne v otázce sbližování vízové politiky rychlejšího pokroku. Srbsko se v rámci svého programu reforem, který je součástí plánu růstu, zavázalo, že bude dále pracovat na slaďování se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění je minimálním dočasným opatřením, které by se od Srbska očekávalo, provádění důslednějších kontrol státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména těch, kteří pocházejí ze zemí představujících bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace.

2. Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2023 podali srbští státní příslušníci v členských státech 4 690 žádostí o mezinárodní ochranu, což představuje 9,5% nárůst oproti roku 2022 (4 280 žádostí), čímž pokračuje trend z předchozích let. Míra uznaných žádostí klesla z 5 % v roce 2022 na 2 % v roce 2023.

Počet neoprávněných překročení vnějších hranic EU srbskými státními příslušníky klesl o 34 %, a to z 32 v roce 2022 na 21 v roce 2023. Počet srbských státních příslušníků, u nichž bylo zjištěno, že neoprávněně pobývají v členských státech, vykazoval i nadále klesající trend: v roce 2023 to bylo 13 025 osob oproti 13 625 osobám v roce 2022 (pokles o 4 %). V roce 2023 se počet srbských státních příslušníků, kterým byl odepřen vstup do EU, snížil o 13 % (6 550 v roce 2022 oproti 5 675 v roce 2023).

Počet příkazů k navrácení vydaných srbským státním příslušníkům vzrostl o 4 % (5 835 příkazů v roce 2023 v porovnání s 5 630 příkazy v roce 2022). Obdobně, počet navrácených osob vzrostl o 5 % (3 505 případů v roce 2023 v porovnání s 3 245 případy v roce 2022) a míra navracení se zvýšila z 58 % v roce 2022 na 60 % v roce 2023.

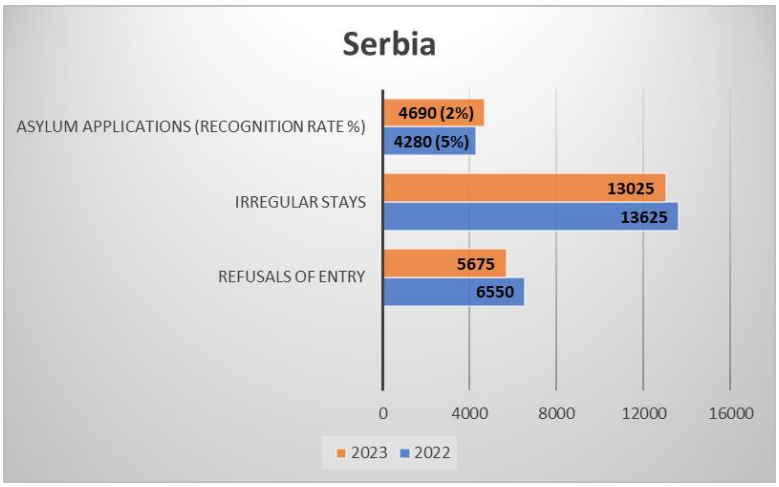

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráce v oblasti migrace, správy hranic a zpětného přebírání osob

Srbsko nadále konstruktivně spolupracovalo při provádění akčního plánu EU pro západní Balkán. V roce 2023 Srbsko pokračovalo v provádění nové strategie integrované správy hranic na období 2022–2027 a akčního plánu na období 2022–2024. Úsilí Srbska o zabezpečení hranic a boj proti převaděčům migrantů prostřednictvím zvláštních policejních operací uskutečňovaných od října 2023 mělo na celý region široký odrazující účinek, který momentálně působí jako faktor, jenž zmírňuje tlak a ovlivňuje migrační trasy. Byl zaznamenán posun směrem ke koridoru Bosna a Hercegovina–Chorvatsko, a to zejména z důvodu obtíží při průjezdu Srbskem a postupného přizpůsobování operací převaděčů nové místní situaci.

Srbsko pokračovalo ve spolupráci s agenturou Frontex v oblasti migrace a správy hranic na základě pracovního ujednání a dohody o postavení jednotek. Dohoda o postavení jednotek umožňuje nasazení příslušníků stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže s výkonnými pravomocemi prostřednictvím společných operací. Nová dohoda o postavení jednotek byla podepsána dne 25. června 2024. V Bělehradě je nasazen styčný důstojník agentury Frontex s regionálním mandátem zahrnujícím Srbsko, Bosnu a Hercegovinu a Černou Horu. Agentura Frontex a zúčastněné členské státy EU pokračovaly v nasazování příslušníků stálého útvaru na pozemních úsecích hranic Srbska s Bulharskem a Maďarskem.

Srbsko nadále spolupracovalo s agenturou EUUA. Příslušný „plán“ byl prodloužen na rok 2023 jako základ pro spolupráci s agenturou EUAA. Byl vypracován třetí plán spolupráce na období 2024–2026 a čeká se na jeho konečné schválení.

V březnu 2023 se Srbsko připojilo k Evropské migrační síti (síť odborníků EU na migraci a azyl) jako pozorovatelská země.

Srbsko pokračovalo ve spolupráci s členskými státy EU v oblasti migrace a správy hranic na základě dvoustranných/mnohostranných dohod. Spolupráce zahrnovala například vybavení/technickou pomoc, výměnu informací/statistik (včetně zpráv o padělaných dokladech a přeshraniční trestné činnosti), analýzu rizik, společné pohraniční hlídky (1 342 takových hlídek s Bulharskem, Chorvatskem, Maďarskem a Rumunskem), školení atd. V roce 2023 byla zahájena třístranná iniciativa Srbsko–Rakousko–Maďarsko (na základě dohody z listopadu 2022), jejímž cílem je posílit kontroly na hranicích Srbska se Severní Makedonií vytvořením společné operační skupiny složené z rakouského, maďarského a srbského personálu a sdružením vybavení poskytnutého těmito třemi zeměmi.

Pokud jde o zpětné přebírání osob, agentura Frontex a členské státy EU označily spolupráci se Srbskem jako celkově dobrou. Pokud však jde o navracení státních příslušníků třetích zemí (nejčastěji se jednalo o občany Afghánistánu, Maroka a Sýrie), srbské orgány vyhověly pouze polovině žádostí předložených členskými státy EU (1 090 z 2 198).

4. Spolupráce v oblasti bezpečnosti

Srbsko pokračovalo v úzké spolupráci s Europolem, zejména v oblastech závažné trestné činnosti, organizované trestné činnosti a boje proti terorismu. Srbsko má v ústředí Europolu styčného důstojníka. Operativní spolupráce s členskými státy EU koordinovaná Europolem byla intenzivní a probíhala prostřednictvím společných vyšetřovacích týmů a specializovaných mezinárodních pracovních skupin, např. operační pracovní skupiny RAPAX, která se věnuje boji proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování na území mezi Evropou a Latinskou Amerikou.

Srbsko pokračovalo ve své účasti na projektech platformy EMPACT. Důležitou součástí spolupráce s Europolem je pravidelná výměna informací prostřednictvím kanálu SIENA. Srbská policie rovněž pokračovala v poskytování informací do databází a analytických projektů Europolu. Počet příspěvků ze strany Srbska se v roce 2023 zvýšil oproti roku 2022 o 10 %.

Spolupráce Srbska s agenturou CEPOL byla v roce 2023 velmi intenzivní, a to jak v oblasti školení, tak v oblasti výměny zaměstnanců, se zaměřením na kybernetickou kriminalitu, kryptoměny, falešné zprávy/dezinformace a digitální dovednosti policejního personálu.

Agentura Eurojust a Srbsko pokračovaly v úzké spolupráci v trestních věcech, zejména prostřednictvím srbského styčného státního zástupce. Srbsko se rovněž účastnilo společných vyšetřovacích týmů podporovaných Eurojustem.

Srbsko pokračovalo v úzké spolupráci s Interpolem v oblasti bezpečnosti. Spolupráce se sousedními členskými státy EU, zejména s Chorvatskem a Rumunskem, byla intenzivní a týkala se závažné trestné činnosti v příhraničních oblastech, včetně převaděčství migrantů a pašování drog, zbraní a střeliva.

Srbsko pokračovalo ve své spolupráci s agenturou EUDA na základě pracovního ujednání z roku 2020 a v rámci projektu IPA8.

5. Doporučení

Srbsko přijalo opatření ke splnění předchozích doporučení Komise. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku a zabývat se těmito záležitostmi:

a) Sladit srbskou vízovou politiku se seznamem zemí s vízovou povinností sestaveným EU. Až do úplného sladění by měla být zavedena důslednější kontrola státních příslušníků třetích zemí přicházejících v rámci bezvízového styku, zejména ze zemí, které představují bezpečnostní riziko nebo riziko nelegální migrace, a to prostřednictvím operačních a/nebo správních iniciativ (např. na hraničních přechodech), jako minimální dočasné opatření, které se od Srbska očekává.

b) Plně provádět doložku o státních příslušnících třetích zemí obsaženou v dohodě o zpětném přebírání osob mezi EU a Srbskem.

II. VÝCHODNÍ KARIBIK

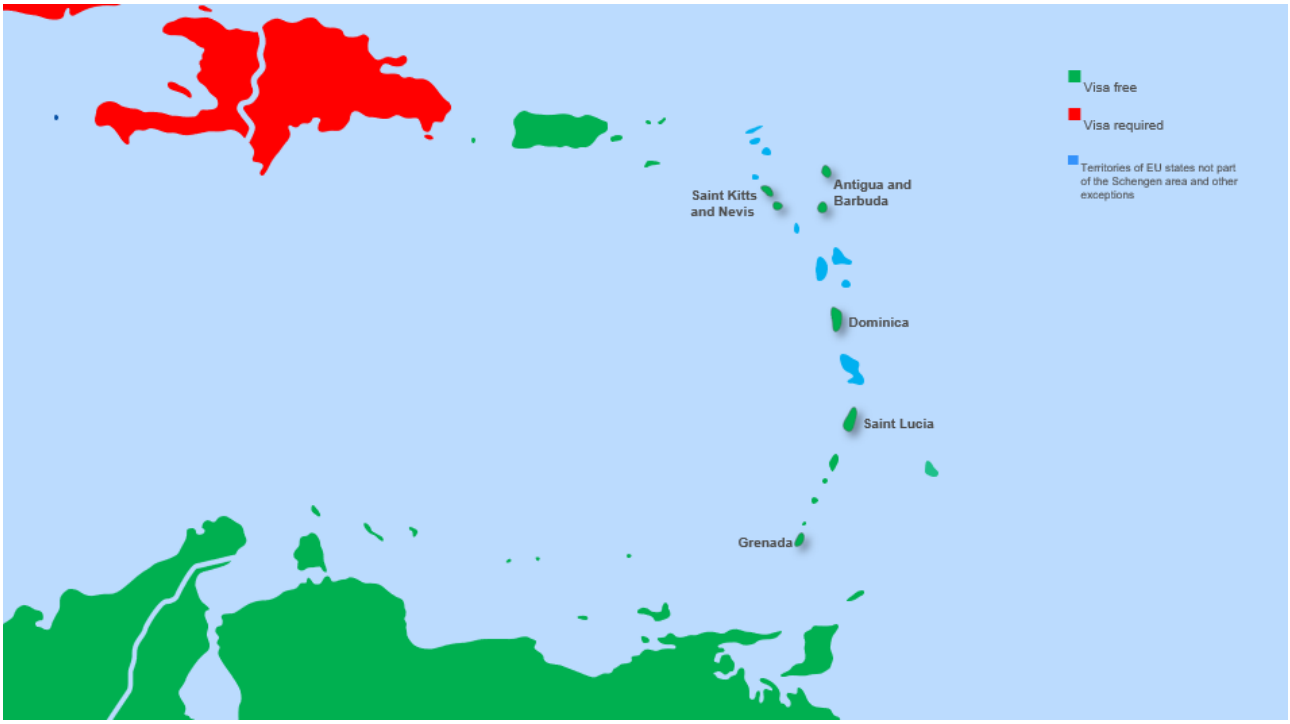

Od roku 2020 Komise spolupracuje s pěti zeměmi východního Karibiku s bezvízovým stykem, které provozují režimy občanství pro investory (**Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svatý Kryštof a Nevis** a **Svatá Lucie**), aby získala příslušné informace a údaje o těchto režimech.

Ve všech pěti zemích fungují různé režimy občanství pro investory, které spočívají buď v přímých příspěvcích do státního rozpočtu, nebo v investicích do velkých projektů v oblasti infrastruktury, veřejných služeb nebo nemovitostí. První varianta je obvykle levnější, zatímco varianta nemovitostí je obvykle dražší. Proces podávání žádostí o občanství, praktikované hloubkové kontroly a bezpečnostní šetření jsou ve všech pěti zemích obdobné a zahrnují pět hlavních kroků:

1) oprávnění marketingoví specialisté jsou pověřeni vyhledáváním zájemců o investování ve třetích zemích;
2) zájemci ze strany investorů podávají své žádosti prostřednictvím pověřených místních zástupců, kteří žádosti a podpůrné dokumenty předávají oddělení pro udělování občanství za investice;
3) tříúrovňový proces prověřování původu finančních prostředků (bankami), totožnosti, bezpečnosti a reputačních profilů žadatelů (mezinárodními firmami zabývajícími se hloubkovými kontrolami) a rizik spojených s bezpečností a přistěhovalectvím (prostřednictvím Společného regionálního centra pro komunikaci v rámci Prováděcí agentury Karibského společenství pro boj proti trestné činnosti a pro zajištění bezpečnosti);
4) na základě výše uvedených kontrol oddělení pro udělování občanství za investice tuto žádost schválí nebo zamítne;
5) u schválených žádostí přijímá konečné rozhodnutí o udělení občanství příslušný ministr.

Jak je uvedeno v šesté zprávě o mechanismu pro pozastavení vízové povinnosti z října 2023, z posouzení Komise vyplývá několik faktů, které naznačují, že postupy provádění kontrol a prověrek v těchto pěti zemích nemusí být dostatečně důkladné pro to, aby bylo zajištěno zamítnutí žádostí osob, které by po získání občanství těchto zemí a následně bezvízového přístupu do EU mohly pro EU představovat potenciální bezpečnostní riziko.

Žádná z těchto pěti zemí nevyžaduje před udělením občanství pobyt žadatele, a dokonce ani jeho fyzickou přítomnost v zemi[32]. To znamená, že biometrické údaje úspěšných žadatelů nejsou registrovány. Všech pět zemí v různé míře také úspěšným žadatelům poté, co získají občanství za investice, umožňuje změnit totožnost. Antigua a Barbuda a Dominika to povolují po uplynutí pěti let od získání občanství, Grenada po jednom roce. Původní jméno je však v cestovním pase uvedeno v rubrice „poznámky“.

Od zveřejnění šesté zprávy **se počet úspěšných žadatelů** v rámci režimů všech zemí **nadále zvyšuje, zatímco počet zamítnutých žádostí zůstává relativně nízký**, navzdory určitým rostoucím trendům v některých zemích. Níže uvedená tabulka obsahuje údaje, které Komisi poskytlo těchto pět zemí[33].

	Antigua a Barbuda	**Dominika**	**Grenada**	**Svatý Kryštof a Nevis**	**Svatá Lucie**
Celkový počet přijatých žádostí	3 719 (2014–2022) 685 (v roce 2023) 739 (v roce 2024, do 30. 6.)	13 161 (2015–2022) 4 068 v roce 2023 2 981 v roce 2024 (do 30. 6.)	3 151 (2014–2022) 1 251 (v roce 2022) 2 297 (v roce 2023) 138 (v roce 2024, do 31. 7.)	17 668 (2015–2022) 1 987 (v roce 2023) 98 (v roce 2024, do 30. 6.)	2 013 (2015–2022) 4 076 (v roce 2023) 1 226 (v roce 2024, do 30. 4.)
Zamítnutí	157 (2014–2022) 24 (v roce 2023) 23 (v roce 2024)	420 (2019–2022) 210 (v roce 2023) 180 (v roce 2023)	204 (2015–2022) 59 (v roce 2023) 34 (v roce 2024)	532 (2015–2022) 207 (v roce 2023) 4 (v roce 2024)	70 (2015–2022) 28 (v roce 2023) 81 (v roce 2024)
Celkový počet vydaných pasů	**7 205** (2014–2022) **1 191** (v roce 2023) **198** (v roce 2024, do 30. 6.)	**34 596** (2018–2022, *údaje za rok 2022 se ověřují*) **9 539** (v roce 2023) **5 484** (v roce 2024, do 30. 6.)	**6 479** (2014–2022) Období 2023–2024: neuvedeno	**35 577** (2015–2022) Období 2023–2024: neuvedeno	neuvedeno

[32] Antigua a Barbuda zavedla povinnost navštívit zemi do tří let od udělení občanství a další země o zavedení podobné povinnosti uvažují.

[33] Soubor údajů není úplný a vykazuje řadu nesrovnalostí. Počet všech žádostí je často nižší než celkový počet vydaných cestovních pasů, neboť žádosti se mohou týkat více než jedné osoby (např. úspěšná žádost pro čtyřčlennou rodinu se počítá jako jedna žádost, avšak vydány jsou 4 pasy).

Mezi úspěšnými žadateli jsou i nadále zejména **státní příslušníci, kteří by jinak ke vstupu do EU potřebovali vízum.** Mezi hlavní státní příslušnosti úspěšných žadatelů v letech 2023–2024 patří podle získaných informací mimo jiné Írán (1 918), Čína (1 099), Sýrie (747), Irák (425), Nigérie (308) a Libanon (149)[34]. Po ruské agresi proti Ukrajině pozastavilo všech pět zemí posuzování žádostí ruských a běloruských státních příslušníků. V roce 2023 však Grenada stále měla značný počet (přibližně 2 300) nevyřízených žádostí ruských státních příslušníků, které byly vyřízeny v roce 2024[35].

Po zveřejnění šesté zprávy **Komise pokračovala ve spolupráci s těmito pěti zeměmi, a to jak na politické, tak na technické úrovni**. Dne 12. ledna 2024 uspořádala Komise setkání na vysoké úrovni s předsedy vlád těchto pěti zemí, po němž následovala technická vyšetřovací mise útvarů Komise do regionu v lednu 2024 a výměna písemných informací.

Na základě mise a obdržených aktualizovaných informací se potvrdila většina hlavních obav uvedených v šesté zprávě, tj. že **režimy občanství pro investory nemohou představovat nulové bezpečnostní riziko**, jakož i hospodářský a politický význam těchto režimů pro těchto pět zemí.

Současně bylo v posledních měsících ve všech pěti zemích zaznamenáno lepší povědomí o potřebě posílit jejich systémy hloubkových kontrol a bezpečnostních šetření a otevřený přístup vůči podstatným vylepšením za podpory jejich mezinárodních partnerů. Zejména těchto pět zemí podepsalo v prvních měsících roku 2024 **memorandum o porozumění, které poskytuje rámec pro spolupráci s cílem posílit bezpečnost jejich režimů**. V souladu s memorandem se těchto pět zemí rozhodlo sjednotit minimální výši investičního poplatku na 200 000 USD. Pro Antiguu a Barbudu, Dominiku, Grenadu a Svatou Lucii to představovalo zvýšení o 100 % (z předchozí hranice 100 000 USD). Memorandum obsahovalo rovněž závazek sdílet informace o žadatelích, zavést opatření pro zvýšení transparentnosti, zřídit regionální regulační orgán, posílit rámce bezpečnostních kontrol a zavést společné normy pro zástupce, marketing a propagaci režimů.

Komise bude i nadále s těmito pěti východokaribskými zeměmi úzce spolupracovat a posoudí provádění výše uvedených reforem podle stávajícího právního rámce v čl. 8 odst. 2 písm. d) nařízení o vízech, který stanoví spuštění mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti v případech nárůstu rizik nebo bezprostředního ohrožení veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti členských států. Jakmile bude přijat revidovaný mechanismus pro pozastavení zrušení vízové povinnosti, upraví Komise své posouzení na základě nových pravidel. V každém případě bude Komise při svém posouzení i nadále náležitě zohledňovat celkové vztahy mezi EU a dotyčnými třetími zeměmi, jakož i celkový politický kontext.

---

[34] Je třeba poznamenat, že údaje o jednotlivých třetích zemích uvedené v tomto odstavci vycházejí z údajů předložených zeměmi východního Karibiku, které se týkají pěti nejčastějších státních příslušností z hlediska úspěšných žádostí. Je proto možné, že skutečné údaje za třetí zemi jsou o něco málo vyšší než údaje uvedené na základě tohoto sběru dat (tj. některé z těchto národností se nemusely v jedné nebo více zemích východního Karibiku dostat mezi „horních pět“). Všechny zde uvedené žádosti státních příslušníků Íránu byly zpracovány pouze Dominikou.

[35] Grenada informovala Komisi, že ke dni 16. září 2024 bylo 87 ruských žádostí o přezkum nevyřízených.

III. LATINSKÁ AMERIKA

Ve sdělení o vízech z května 2023[36] byl jedním z hlavních zdůrazňovaných problémů rostoucí počet **žádostí o azyl podaných státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti**. Žádosti o azyl podané státními příslušníky zemí s bezvízovým stykem mají často **nízkou míru uznávání**, a pro azylové systémy členských států tak představují značnou zátěž: přibližně 20 % (více než 1,2 milionu) žádostí o azyl podaných v EU v letech 2015 až 2023 bylo podáno státními příslušníky třetích zemí cestujícími do EU bez vízové povinnosti. Děje se tak ve chvíli, kdy jsou přijímací kapacity některých členských států na hranici svých možností vzhledem k řadě krizí na geopolitické frontě, a zejména k nutnosti integrovat vysoký počet osob požívajících dočasné ochrany, které našly útočiště v EU v důsledku pokračující útočné války Ruska proti Ukrajině, a k neustálému přílivu nelegálních migrantů z jiných částí světa.

Vedle zemí v sousedství EU, na které se pravidelně vztahují zprávy o mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti, se v posledních letech některé členské státy EU potýkají s trendem zvyšujícího se počtu žadatelů o azyl ze zemí Latinské Ameriky, jak ukazují níže uvedené tabulky. Mezi rokem 2015 a prvním čtvrtletím roku 2024 se výrazně zvýšil počet žádostí o azyl podaných státními příslušníky zemí Latinské Ameriky s bezvízovým stykem, což vedlo k tomu, že představují **polovinu všech žádostí o azyl podaných státními příslušníky třetích zemí, kteří cestují bez vízové povinnosti (přibližně 600 000 ze zhruba 1,2 milionu)**.

Tabulka 1 – První žádosti o azyl, od roku 2015 do období leden–červenec roku 2024 – Zdroj:

[36] Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o sledování bezvízových režimů EU (COM(2023) 297 final).

Eurostat

Stát	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	leden – červenec 2024
Kostarika	10	5	15	20	60	40	20	80	115	120
Salvador	555	1 765	2 965	5 040	9 070	4 230	1 830	3 580	2 880	1 540
Guatemala	20	40	85	230	620	500	265	440	545	260
Honduras	220	475	1 325	2 770	7 245	5 670	2 360	3 260	4 030	1 580
Mexiko	75	50	80	125	200	160	135	260	335	195
Nikaragua	45	65	165	1 890	6 530	3 900	1 365	2 780	3 235	1 545
Panama	5	5	10	15	55	50	60	125	170	85
Argentina	15	20	35	100	340	450	325	810	1 475	985
Brazílie	90	205	290	670	1 605	1 650	795	1 555	1 775	1 245
Chile	35	50	50	105	225	300	195	370	600	385
Kolumbie	270	1050	3 935	10 045	31 850	29 055	13 140	42 420	62 015	31 845
Paraguay	15	15	30	80	375	370	250	740	1085	735
Peru	145	150	550	1 515	6 810	6 140	3 055	12 685	23 035	16 135
Uruguay	0	10	20	30	110	170	140	110	200	110
Venezuela	775	4 690	12 985	22 195	44 770	30 325	17 380	50 050	67 085	41 740
CELKEM	2 275	8 595	22 540	44 830	109 865	83 010	41 315	119265	168 580	98 505

Stát	Rok	Odepření vstupu	Neoprávněné pobyty	První žádosti o azyl	Míra uznávání[37]
Argentina	**2022**	350	1 110	810	2 %
	2023	335	1 285	1 475	4 %
Brazílie	**2022**	2 825	4 565	1 555	8 %
	2023	2 380	4 990	1 775	9 %
Chile	**2022**	180	620	370	5 %
	2023	210	700	600	4 %
Kolumbie	**2022**	3 600	9 800	42 420	6 %
	2023	3 655	14 260	62 015	6 %
Kostarika	**2022**	20	75	80	0 %
	2023	20	85	115	11 %
Salvador	**2022**	165	650	3 580	31 %
	2023	130	720	2 880	31 %
Guatemala	**2022**	115	285	440	17 %
	2023	105	260	545	32 %
Honduras	**2022**	515	2 405	3 260	17 %
	2023	475	2 490	4 030	23 %
Mexiko	**2022**	190	695	260	12 %
	2023	235	730	335	18 %
Nikaragua	**2022**	425	1 325	2 780	25 %
	2023	370	1 080	3 235	52 %
Panama	**2022**	25	35	125	14 %
	2023	25	40	170	6 %
Paraguay	**2022**	725	1 265	740	5 %
	2023	460	1 800	1 085	3 %
Peru	**2022**	1 155	3 650	12 685	5 %
	2023	990	4 755	23 035	5 %
Uruguay	**2022**	30	190	110	3 %
	2023	25	220	200	5 %
Venezuela	**2022**	250	2 000	50 050	4 %
	2023	405	2 175	67 085	3 %[38]
CELKEM/PRŮMĚR (%)	**2022**	10 555	28 670	119 265	10 %
	2023	9 835	35 590	168 580	14 %

V roce 2023 podali státní příslušníci patnácti dotčených zemí **168 580 žádostí**, zatímco v roce 2022 jich bylo 119 265. To představuje **nárůst o více než 40 % za jeden rok**.

[37] Míra uznaných žádostí o azyl zahrnuje formy ochrany regulované EU (postavení uprchlíka a doplňková ochrana) a nezahrnuje formy vnitrostátní ochrany (humanitární důvody). Vypočítá se vydělením počtu kladných rozhodnutí v prvním stupni (o přiznání postavení uprchlíka nebo doplňkové ochrany) celkovým počtem vydaných rozhodnutí.

[38] V roce 2023 byl venezuelským žadatelům přiznán vnitrostátní humanitární status v 91 % případů rozhodnutí v prvním stupni (oproti 72 % v roce 2022).

Žádosti o azyl podávají státní příslušníci všech patnácti zemí regionu, které mají bezvízový styk, přičemž nejvyšší počet a rostoucí tendence vykazují Venezuela, Kolumbie a Peru, následované Hondurasem, Nikaraguou a Salvadorem. Ostatní země vykazují nižší počty a méně výrazné rostoucí trendy, a proto prozatím nevzbuzují zvláštní obavy[39].

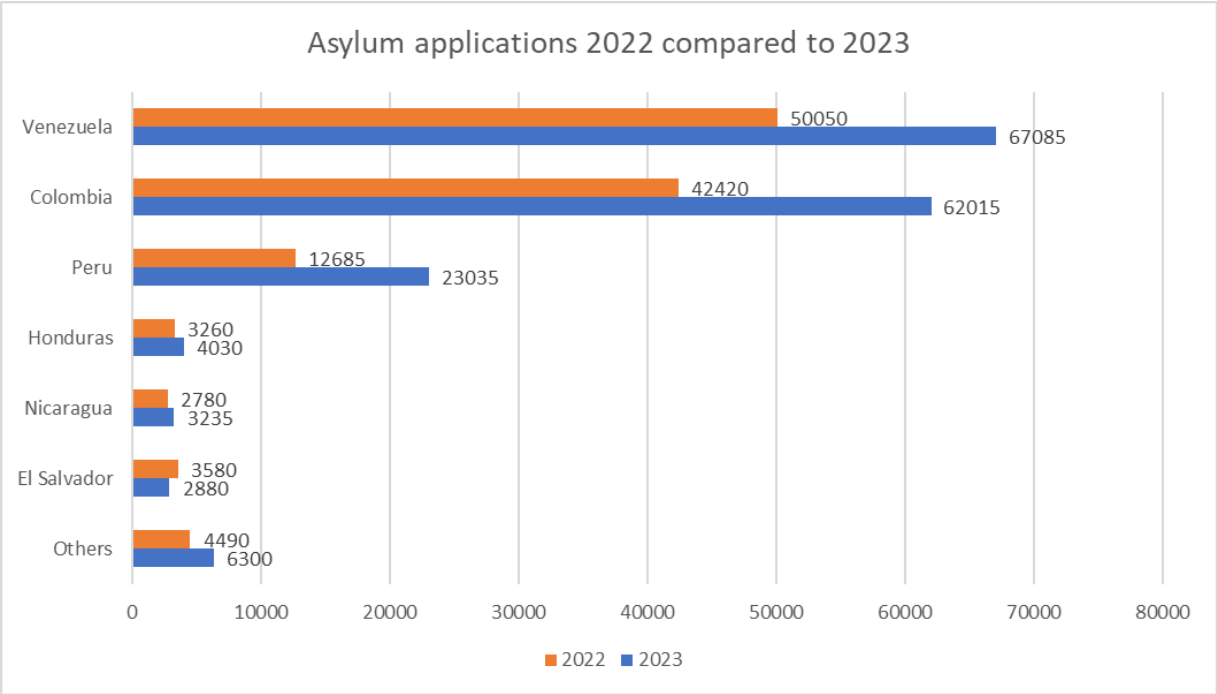

Zdroj: Eurostat

Co se týče **Venezuely**, počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných venezuelskými státními příslušníky v členských státech v posledních třech letech neustále roste a činí více než 50 000 ročně. V roce 2023 bylo podáno 69 540 žádostí oproti 52 075 žádostem v roce 2022. Komise uznává, že tyto trendy souvisejí se stávající politickou a hospodářskou situací ve Venezuele, a připomíná závazek EU podporovat spolu s mezinárodními partnery mírové, demokratické a inkluzivní řešení pod vedením Venezuely, vedoucí k ukončení krize v zemi.

Pokud jde o **Kolumbii**, v roce 2023 podali kolumbijští státní příslušníci v členských státech 63 310 žádostí o mezinárodní ochranu, což je o 46 % více než v roce 2022 (43 370). Komise uznává, že tyto trendy souvisejí také se skutečností, že Kolumbie hostí téměř 3 miliony uprchlíků a migrantů z Venezuely. Jak je uvedeno ve společném sdělení, EU bude i nadále podporovat Kolumbii i celý region při řešení této migrační krize.

Pokud jde o **Peru**, v letech 2022 a 2023 došlo k prudkému nárůstu počtu žádostí o mezinárodní ochranu podaných v členských státech, a to o 81 %, přičemž v roce 2023 bylo podáno 23 280 žádostí oproti 12 880 v roce 2022.

Pokud jde o **Honduras**, v roce 2023 bylo v členských státech podáno 4 065 žádostí o mezinárodní ochranu, zatímco v roce 2022 jich bylo 3 335, došlo tedy k nárůstu o 18 %.

Pokud jde o **Nikaraguu**, v roce 2023 bylo v členských státech podáno 3 340 žádostí o mezinárodní ochranu, zatímco v roce 2022 jich bylo 2 855, došlo tedy k nárůstu o 15 %.

[39] Ačkoli se Brazílie řadí ke státům vykazujícím nejvyšší počty odepření vstupu a neoprávněných pobytů v regionu, je třeba je posuzovat v poměru k počtu obyvatel.

Pokud jde o **Salvador**, v roce 2023 bylo v členských státech podáno 3 060 žádostí o mezinárodní ochranu, zatímco v roce 2022 jich bylo 3 770, došlo tedy k poklesu o 19 %.

Aby byla zajištěna udržitelnost osvobození od vízové povinnosti, měl by být bezvízový styk využíván výhradně pro krátkodobé pobyty. Útvary Komise ve spolupráci s ESVČ povedou dialog s nejvíce dotčenými zeměmi v regionu s cílem vyměňovat si informace a osvědčené postupy, podporovat úsilí orgánů při provádění vhodných hraničních kontrol při odjezdu, osvětových kampaní o právech a povinnostech vyplývajících z bezvízových režimů a dalších vhodných opatření k řešení příčin vysokého počtu žádostí o azyl. Komise bude sledovat provádění výše uvedených opatření a jejich dopad na počet neoprávněných pobytů a žádostí o azyl podle stávajícího právního rámce v čl. 8 odst. 2 písm. a) a b) nařízení o vízech, který stanoví spuštění mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti v případech podstatného nárůstu nelegální migrace nebo počtu neopodstatněných žádostí o azyl.

Pokud jde o dlouhodobé pobyty, obě strany by měly zintenzivnit spolupráci v oblasti legálních způsobů migrace a podpořit vzájemně výhodné dohody o mobilitě, jak je uvedeno ve společném sdělení Nový program pro vztahy mezi EU a Latinskou Amerikou a Karibikem.

ZÁVĚR

Členské státy informují o obecně úzké spolupráci se všemi partnery v sousedství EU, pokud jde o migraci i bezpečnost. Několik těchto partnerů potřebuje pokračovat v řešení otázky neopodstatněných žádostí o azyl a všichni by měli pokračovat ve sbližování vízové politiky, aby se zabránilo riziku, že státní příslušníci třetích zemí vstoupí na jejich území bez víza a poté budou dále nelegálně cestovat do EU.

Pro sousední země EU jsou opatření navazující na dokončení procesu uvolnění vízového režimu i nadále účinným nástrojem podpory reforem a posílení spolupráce s EU v oblasti migrace, správy hranic a bezpečnosti. Komise se domnívá, že Albánie, Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Černá Hora, Severní Makedonie a Srbsko přijaly opatření k řešení četných doporučení uvedených v šesté zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti. Pokud jde o Ukrajinu a Kosovo, jejich státní příslušníci byli od vízové povinnosti osvobozeni před méně než sedmi lety; v případě těchto dvou zemí, u nichž je stále nutné podávat zprávy o plnění požadavků na uvolnění vízového režimu, se Komise domnívá, že tyto požadavky se daří i nadále plnit. Obě země však musí přijmout další opatření za účelem splnění doporučení Komise. Pokud jde o Gruzii, jejíž státní příslušníci byli rovněž osvobozeni od vízové povinnosti před méně než sedmi lety a v jejímž případě je stále nutné podávat zprávy o plnění požadavků na uvolnění vízového režimu, Komise se domnívá, že k tomu, aby země nadále plnila všechna kritéria uvolnění vízového režimu a vyhnula se případnému spuštění mechanismu pozastavení zrušení vízové povinnosti, musí bezodkladně přijmout další opatření za účelem splnění doporučení Komise, zejména v oblasti ochrany základních práv.

Tento proces bude nadále pečlivě sledován, mimo jiné prostřednictvím schůzek vyšších úředníků a pravidelných zasedání podvýboru pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost. Výroční zprávy Komise o pokroku se budou i nadále zabývat sledováním otázek souvisejících s požadavky pro uvolnění vízového režimu.

Komise bude rovněž pokračovat ve spolupráci se zeměmi východního Karibiku s bezvízovým stykem, které provozují režimy občanství pro investory, aby se předešlo jakýmkoli případným bezpečnostním rizikům pro EU a její členské státy, a s dotčenými zeměmi Latinské Ameriky, aby se předcházelo zneužívání bezvízového styku k podávání neopodstatněných žádostí o azyl.